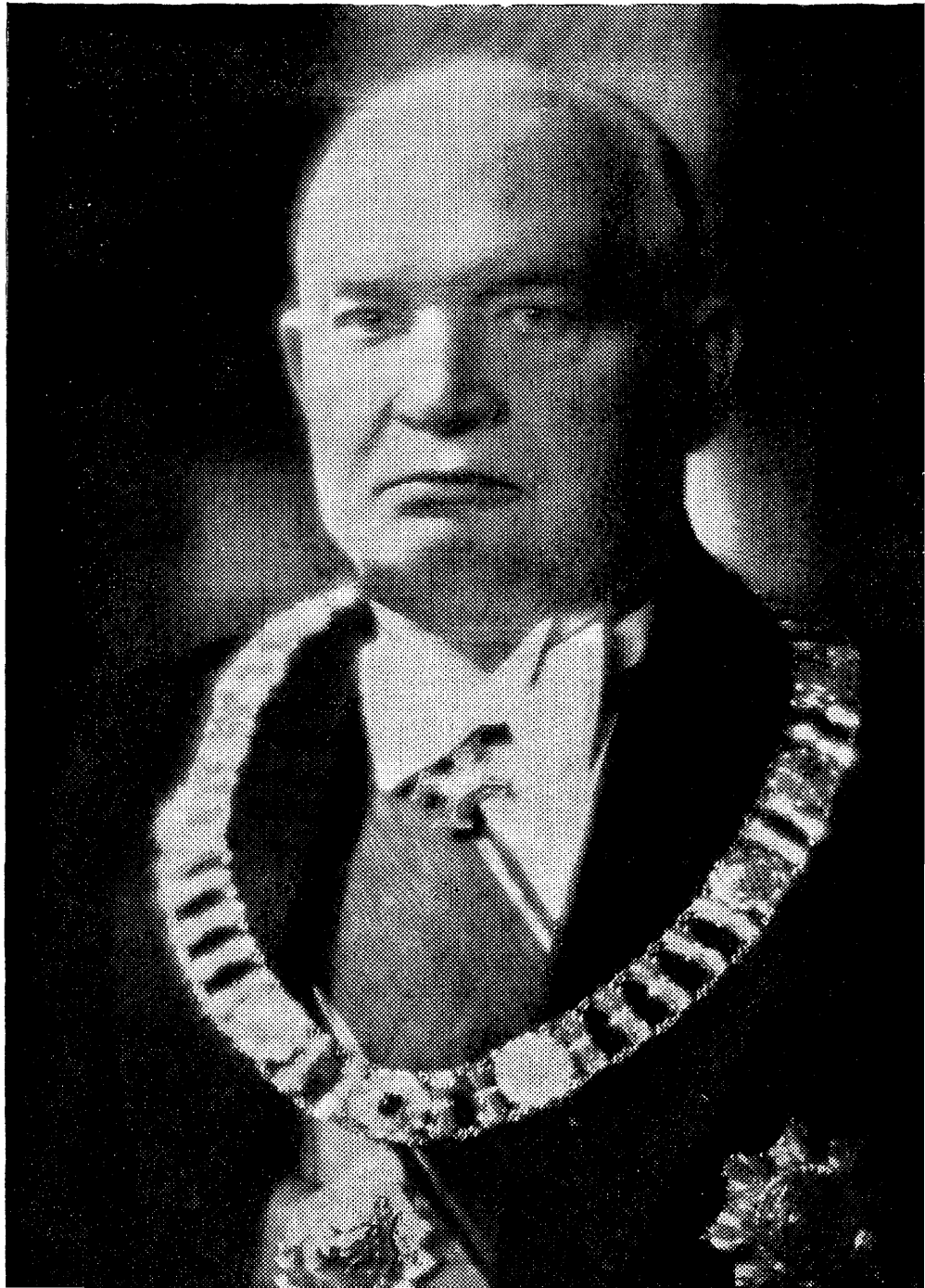

EESTI NOODUS

Nr. 2
1939

S I S U :

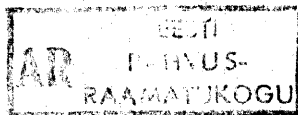
- A. KELLER — Meie omariikluse sünnipäevaks
- A. MOORA — Noorusele 24. veebruariks
- I. LAABAN — Ood Eesti Vabariigi püsimise 21. aastapäevaks
- A. MEIKOP — Tööteenistuse ümber
- E. LUTS — Miina Härmast kui isiksusest
- J. PERT — Julius Kuperjanovi rahvaliku meelsuse lätteid
- I. MIKIVER — Proloog suikumisele
- J. LAMMASSAAR — 10 näpunäidet kõnelejale
- J. NAARIS — Kui koitis vabadus
- Eidekene ketrab — rahvaliku laulu noot
- K. KADAK — Eesti noortele rahvatantsu levitamise aktsiooni saateks
- Seltskondlike rahvatantsude kirjeldused
- Viru valts (klaverinodiga)
 - Jooksupolka (klaverinodiga)
 - Jämaja labajalg
- E. SAADRE — Keemilistest võitlusvahenditest
- L. PEETS — Külakoolmeister
- O. TAMM — Suusatamise õige õppimine
- I. LAABAN — Nobeli kirjandusauhinnast ja Nobeli laureaadest
- RETSENSIOONE
- A. KAARE — Vastu elule ja võitlusele
- Noorsootöö
- Illustratsioonid —
OLEV MIKIVER
- President Konstantin Pätsi foto kaanel —
Fotoateljée NYLANDER-EGGERT

Hind 30 senti.

A/S.

VENNAD
KIMBERG

TALLINN

EESTI NOORUS

Nr. 2

TALLINNAS, 22. VEEBRUARIL 1939

XI AASTAKÄIK

MEIE OMARIIKLUSE SÜNNIPÄEVAKS

Reedel 24. veebruaril tähistame pidulikult oma riigi aastapäeva, seekord arvult kahekümne esimest. Kuna see arv iseenesest ütleb vähe, siis võivad paljud küsida, kas Vabariigi aastapäev seekord ei jää kahvatuks, eriti mõeldunud aastal toimunud Vabariigi 20. aastapäeva suurejoonelisest tähistamisest meele jäänud sügavate muljete mõjul. Niisugused mõtted ei tarvitse ega võigi meis mõjule pääseda. Igale tõsisele eestlasele kindlasti on ja ka edaspidi saavad olema iga aasta suurimaiks ja meelivaldavamaiks tähtpäeviks Vabariigi aastapäev ja Võidupüha. Need on ja jäävad suurpäevadeks, mida tähistame ja pühitseme ühiste suurelamustega. Ja sellistena need tähtpäevad ei või kunagi tuhmuda, vaid kanduvad edasi põlvest põlve, järjest rikkamaks muutudes ja süvenedes rahvusliku hingestuse, isamaaliku tubliduse, rahva huvide teenimise tahte ja meid kõiki ühendavate kaunite traditsioonide poolest.

Ja see kahekümneesimene omariikluse aasta ise, mille nüüd jätame seljataha: ta pole mitte väiksem ega kahvatum eelnenuist. Suured, meie rahva elus põhjaneva tähtsusega sündmused kirjutab see aasta Eesti ajaloo lehekülgedele. Selle aasta esimesel päeval — 25. veebruaril jõudsid lõpule meie uue põhiseaduse alusel parlamendi valimised. Järgmisel kuul võis uus parlament kokku astuda ning koos omavalitsuste valijaskoguga valida 24. aprillil Eesti Vabariigi esimeseks Presidendiks meie rahva suurimaid poegi — Konstantin Pätsi, kes pikkade aegade kestel on pidanud mehist ja osavat võitlust meie rahva vabaduse uuestisünni ja riikliku iseseisvuse eest ja kes on juhtinud Eesti Vabariiki esimesel kahel aastakümnel Peaministrina, Riigivanemana ja Riigihoidjana üle poole sellest ajast. Seega on seljataha jääv aasta riiklikus elus põhjaneva tähtsusega pöörde-aasta, mil saime üle sügavast põhiseaduse kriisist. Meie elu on jälle viidud kindlale ja tervele alusele ja see on toonud õnnistust meie rahva kõigil tegevusaladel. Eriti mõistame selle saavutuse suurust, kui tähele paneme, milliseid heitlusi ja vapustusi peavad üle elama paljude teiste riikide rahvad, olles nagu kaotanud õige tee jalge alt ja õiged sihid silmade eest.

Lisaks sellele annab Vabariigi seekordsele aastapäevale erilise tähtsuse veel teine samale ajale langev tähtpäev, mida meie rahval on põhjust südamest kaasa elada ja silmas pidada: Vabariigi President Konstantin Päts saab Vabariigi aastapäeva eelpäeval

65. aastaseks. Suure lugupidamise ja sügava tänutundega läkitame kõrgele jubile ja rahva parimale sõbrale aupäevaks südamlikke tervitusi ning õnnitlusi. Eriti soojalt saadavad riigiisa K. Pätsi tema aupäeval meie noorte mõtted ja austusavaldused, sest pikk aastate rida täis rasket võitlust rahva parema tuleviku eest on muutnud küll tema noorusea tumedad juuksed hõbedaläikeliseks, kuid hingelt ja südame poolest on ta jäänud endiselt nooreks, kes mõistab hästi noori ja keda seepärast noored austavad ja armastavad. Ja kellel meie noortest ei oleks kõrgeimaks ideaaliks ja unistuseks jõuda oma elutöös ja võitluses kord lähedaltki neile kõrgustele, kuhu on jõudnud Konstantin Päts!

Ülemaalise Eesti Noorsoo Ühenduse lipu alla koondunud noorte hulgal, kes oma iga-päevase töö kõrval organisatsioonis on võtnud endile kõrgeimaks sihiks — pühendada tõsiste eestlastena oma parim Eesti riigi ja rahva teenimiseks, läkitavad Teile aupäevaks, kõrgeaulik Riigiisa, oma siiraimad tervitused ja õnnitlused täis noorustuld ja aatepuhtust. Ühtlasi kinnitab ÜENU noorte pere, et nad tahavad olla oma rahva tuleviku väarikad kandjad ja sellistena teenida Teie, kui noorte aupatrooni rahulolemist.

Vabariigi aastapäevaks toob ÜENU pere oma parimad tervitused ka kangelasliku Vabadussõja ja praegusele sõjavägede ülemjuhatajale ning noorsoo-organisatsioonide peavanemale kindral J. Laidonerile, kelle julgel ja osaval juhtimisel otsustati Vabadussõja lahinguväljadel Eesti rahva saatus ja kes praegu kehastab meie kõikide poolehoiu saatel meie riiklikku julgeolekut.

Kummardume austuses ja sügavas tänutundes Vabadussõja sangarite ees ning pühendame kustumata mälestuse neile, kes tõid isamaa altarile kõrgeima mis neil anda oli — oma elu.

Vabariigi Valitsust eesotsas peaminister K. Eenpaluga palume vastu võtta ÜENU pere tõsise austuse ja tänutunde avaldused suure töö eest, mida Teie olete teinud ja teete meie rahva heakäigu tõstmiseks ja mis eriti tuleb kasuks praegusele noorpõlvele.

ÜENU noored! Võtkem ka Vabariigi seekordsest aastapäevast kaasa uut isamaalikku sütitustuld, et saada järjest täiuslikumaks oma rahva liikmeks ja täita väarikalt kõiki ülesandeid, mis meie isiklik elu ja rahva huvide teenimine meile ette seab.

A. Keller,
ÜENU esimees.

Noorusele 24. veebruariks

Olete hakanud kaela kandma praeguses vabas, iseseisvas Eestis. Teil pole olnud põhjust võõrastada muukeelset ega -meelset õhk-konda kodust välja minnes, kooli alustades.

Nagu noori peremehi võtab Teid vastu meie oma riik, kui Teie õigusega ja rüsinatormate üht või teist ala vallutama. Nagu noori peremehi! Eks sellel sõnal ole sügav ja meeldiv mõte?

21. aasta eest sai see sõna oma muidugi määratule tähtsusele juure poliitilise pere-mehe mõtte. See poliitilise peremehe iga on aga täpikie põlise pärisperemeheks olemise kõrval ja selle pärisperemehe tunde kõrval, mis alati meie rahval on olnud. Selle maa kuulumine meie kodumaana muistsest saadik tekitab, aga ka nõuab rahulikku ja endastmõistetavat ühtekuuluvuse tunnet.

Kogu meie rahva olemise ja tegemise koed jooksevad läbi aegade ikka samasse mulda. läbi sama õhu ja all sama taeva. See on teinud tugevaks ja vastupidavaks ajaloo keeristes meie soo puu, mille juured toituvad sellesse loodusesse kohandunud põliste eelkäijate peade ja kätega saavutatud töövarade salvest.

Kas ei oma peremehe mõiste selle tõttu palju sügavamat ja kindlamat tähendust?

Teiegi annate ja jätate oma osa sellesse salve. Ja kes on rohkem kui noor peremees kutsutud andma uusi lisandeid ja väärtusi?

Ühegi aja noorus pole olnud oma püüdeita ja sihtideta. Selle kuhugi kippuva jõu ja tegutsemistahte väljendusviisid ei abinõud on aga iga aja noorusele isesugused ja just need on annud ja annavad eri põlvete noorusele tema iseloomu ja ilme. Abinõude valikus on iga aja noorus iseteadev ja ta maitse kõige kiuste läbilõöv. Eks selles seisnugi inimsoo arengu võimalus ja ajaloo palge mitmekesisid?

Eks ole Teiegi nii omaaja peremehed!

Õige noorus elab olevikus, kasutab kogu oma tuksleva südame jõu tänasele teole ja rõõmule.

Kui laevapoiss või õpilane on ainult sellepärast korralik ja püüdlik, et temast kord kapten või õpetaja. See on kohane ja õige masti viltu. Kui ta lihtsalt omas olemises oma ajajärgu, vanuse ja „seisuse“ kohaselt on nagu noorsugu ise ütleb „täitsa“, siis temast saab kindlasti kord sama „täitsa“ kapten või õpetaja. See on kohane ja õige huvide arendamine.

Et enese võimeid ja elurõõmu õieti ja hästi kulutada, selleks on igaühel kõigest tähtsaim kutsumus olla peremees ise enda üle.

Igaühel ja noorel eriti on kerge olla suur ja tegudes välja panna oma parim päevil, mil meie end eriti selleks kokku võtame ja ette valmistame. Neid silmapilke, võrreldes argipäevade reaga, on vähe ja nad jäävad tühjalt kõmisema, kui meie neid ei täida tiheda, argielule samaväärse harjutusega. Tänapäeva nooruse üheks silmapaistvamaks

tegeluseks on võistlus. Võisteldakse mitmel alal: spordis, males, kirjanduses jne., maal veel talutõis ja kodukaunistamises.

Kui noor sportlane teeb ilusat jooksu võistlusrajal, aga ta kõnnak muidu on vedel või ta lihased argitöö juures loiid, siis pole talle enesele ega teistele ta elus külgeküljele kõrval seisjaile sellest mingit kasu! Kui noor perenaine mõnes organisatsioonis või mõnel rahvarikkal ettevõttel on lahke ja kärmas aga koju viib väsimuse ja jätab oma toimetused homse varna, või koguni põgeneb nende eest, siis on seegi töö lõpuks tühja jooksnuud.

Muidugi meie meeldivad ja kuluvad sekka äragi talgumeeleolulised tööpäevad ja nägijategi kiitus, need aga ei tohi saada meie üle peremeesteks, neile anname sama, mida meilt enne näinud meie kodu. Veel kõvemaks peremeheks meie üle on unistused võimalustest, raamatu ja kino mõjul ettekujutatud „elu“ ja oma teovõimu halvamine arvamisega end kutsutud olevat „paremaks“ ja „tähtsamaks“ tööks. Õige noorus pole argipäeva rõõmutu sulane, ta võidab selle, mis käes on ja avab nii tee tulevasele.

Meie oma ja meie elutöö põlluks on argipäev oma tuhande tühisena näiva piasiasjaga, „igavate“ kohustustega ja igapäevase leiva teenimisega. Meie püüete, elujõu ja iseenda peremeheks koolitaja on meie kodu. See on parim staadion, mille stardiks on meie maa ja esivanemate elujõu, -tahte ja -rõõmu ülevõtmine ja finišiks nende edasiandmine rikkamana ühe sisuka elu võrra. Ei ole vaja tugeval isikul „välja rabeleda“ omast ümbrusest, ei lahku jääda kodust ega oma maast, vaid liikugu selle jalgealusega ühes, suunda, kuhu kisub noor vaim ja mõte. Niisugune prohvet on kuulus omalgi isamaal. Ja see on toeks ja õnneks mõlemale.

Siis on ilus ka see nooruse palge järgi löödud meie aja pitsat, kui kord aeg selle avab ja teile omistab!

Aliise Moora

Ainulaadne pilt Tartu rahulepingu allakirjutamisest

Foto Armin Lomp

Õod

Eesti Vabariigi püsimise XXI aastapäevaks

Heiska lipp!

Ta olgu meile märgiks üllaks,
et eestlast eestlasega ühendavaks
sillaks

on kindel kord, mis tagab,
et lõhe ühtlust jagav
on kadund me kodumaa ra'alt!

Näe, võimsas rivis alma mater
on täitnud relvis vaimu igavikuaate —
säält luutnud riigi tahe
on omavoli pahe,
kust lõhenes rahvuse palg.

Sest juhid antud heldest võimust
on päästmas teda killustavast ühis-
vaimust

täis määramata mõtteid
ja võõramaikseid võtteid;
siis täiuslik ühtlus sest saab.

Relv ühes, raamat teises käes,
on rahvas tugev tervikliku riigi väes!
(Ei ulamõtted lõhu,
nende ohtliku tõhu
küll kustutab kahetsev meel).

Heiska lipp!

Jlmar Laaban

Tööteenistuse ümber

Noorsoole sundusliku töökohustuse (tööteenistuse) sisseseadmise küsimus on meil praegu üldiseks kõneaineks. Selle vajadust on märgitud Vabariigi Valitsuse ringkondades ja mõnedes Põllutöökoja konventides. Kuid kuulub ka vastuhääli ning ajakirjanduse kahtlevaid seisukohti. Kahtlemata huvitab küsimus ka „Eesti Nooruse“ lugejaid.

Tööteenistuse küsimuses puuduvad Eestil omad kogemused. Teistes riikides, kus sellega katsetatakse, põhjendatakse ta sotsiaalseid, majanduslikke ja pedagoogilisi vajadusi ja väärtusi. Üksikud riigid (Saksa) tahavad tööteenistuse kaudu teostada ka noorsoo kehalist, riigikaitsealist ja parteilikkus kasvatust ning teatud määral ka elukutsele suunamist (Inglismaa).

Maad, kus sundusliku tööteenistusega katsetatud, on Bulgaaria ja Saksa. Bulgaarias näib eriti rõhutatavat tööteenistuse majanduslikku tagapõhja. Selle kaudu püütakse teostada sääraseid riiklikult hädavajalikke töid (mägestiku teede korraldamine, järvede reguleerimine, maaparandus jne.), mida erakapital müüdi ei algata. Saksamaal on noortele sundusliku tööteenistuse sisseseadmise tõukejõududeks olnud eeskätt sotsiaalsed tegurid. Sellega alustati tööpuuduse kõrgmomendil, kus töötatavate arv ulatus miljonitesse. Sotsiaalteguritele lisandusid rahvussotsialistlikud kasvatusprintsüübid ning noorte kehalise ja riigikaitsealise kasvatuse momendid. Ka teistes riikides, kus seni vabatahtliku tööteenistusega katsetatud (Inglismaa, Ameerika, Schweits, Poola jt.) on seda tehtud peamiselt tööpuuduse probleemi lahendamise eesmärgil.

Võrreldes nende tööstusmaadega on Eesti eeskätt agrarimaa. Sundusliku üldise tööteenistuse sisseseadmiseks näivad Eestis puuduvat majanduslikud kui ka sotsiaalsed eeldused. Vaevalt meil korraldada tööteenistuse sisseseadmine majanduslikult tasuks. Ka pole meil tööpuudust, küll aga puudus töökätest. Jääksid tööteenistuse sisse-

seadmise puhtpedagoogilised vajadused.

Siin on esmajoones kõneldud noorpõlves levinunud vähesest tööarmastusest, töölodevusest, kui mitte isegi tööpõlgusest ja kehalise raske töö eest pagemisest, millele sunduslikust üldisest tööteenistusele kohustusest loodetakse mõjuvat vasturohtu.

Tundub siiski, et töölodevusest võiksime kõnelda ainult osa puhul meie noorsoost. Teine osa, kes agaralt töötab oma kutsealal, õpib oskus- ja kutsekoolides, tegeleb noorte-organisatsioonides, talitab ja toimib taludes, pühendades vabad momendid spordile ja kodukaunistamisele — see teine osa nüüsgusest töölodevusest nakatatud ei ole. Ja üldiselt pole eestlane sugugi tööpõlgur, nagu seda eriti ilmestab asjaolu, et eestlane kõikjal välismaal on otsitud tööline. Vaevalt saaksime tööpõlgusest kõnelda kui eestlasele omases joonest, vaid pigemini kui sõjajärgsete kergete vaadete ja võib olla ka meie vildaku hariduspoliitika möödaminevast nähtest. Tööpõlguse põhjused pole seega üldised ega endogeenset (seesmist) vaid välist (eksoogeenset) laadi ja üldise tööteenistuse vajaduse põhjendus jääks sellelt seisukohalt vaadates küsitavaks. Osalise töökohustuse sisseseadmise asemel aga (mis tehniliselt osutuks väga raskelt läbiviidavaks) võiksime kõnelda kas või töölaagrite laiendamisest üksikutele noortele logelejatele, milliseid meil kahjuks siiski leidub.

On kõneldud tööteenistuse vajadusest kõigile nendele noortele, kes oma elumõtet näevad mõnulemises, lõbutsemises, rannaliival pleekimises, või kes arvavad end loodud eliidiks, kel ei kõlba koos istuda lihtrahva lastega, või kes end peavad õigustatuks saama paremaid paiku „papa“ positsiooni pärast jne. On siiski küsitav kas tööteenistus seda vaadet kaitsevaelise sundusliku teenistuse kõrval õnnestunudumalt murda suudaks, kuna osa meie vanemaid praegu veel oma lapsi nüüsgusele eluvaatele ja tööhindamisele

teadlikult suunavad ja sunnivad. Sest tegelikult pole siin niivõrd mängus noorsoo loagemise tahe, kui võrd endisest ajast ja võrretest ideoloogiatest meie rahva hinge pesitsemata jäänud väärvade elule ja haridusele, kus viimases nähakse eeskätt vahendit kergetele (kantselei-haritlase?) elukutses. Usun, et selle vaate väljajuurimiseks edukamalt võiks kasutada kooli korraldust ja noorsoo-organisatsioonide kasvatuslikku mõju. Ka on sunduslikkuse moment meie rahva hinge laadile võõras ja osale meie kodanikest tunduks ta selle jätkamisena, milleks meie rahvast minevikus sunniti — raskele ja vähetasuvale kehalisele tööle. Koolist ja haridusest on meie rahvas ikka olnud suures lugupidamises ning meie hariduselu kavakindel lähendamine meie oludele ja nõuetele võiks sellise mentaliteedi muutuseks anda vahet tõhusamaid ja mõjuvamaid tulemusi. Meie rahvast iseloomustab individualistlik joon. Vaevast väline sundus tööle saaks talle omaseks, nagu ta seda pole ka inglastele, ameeriklastele ja põhjamaa rahvastele.

Suurema mõtte sunduslikule tööteenistusele annaks muidugi see kui taotleda noorsoo kehalist ja riigikaitse-lik kasvatust, noorte elukutses ettevalmistamist ja üldse noorsoo riiklikku suunamist. Kuigi tööteenistus sellelt seisukohalt omaks suurema pedagoogilise õigustuse ja eriti noorte kehalise ning riigikaitse-lik kasvatuse alal annaks ehk häid tulemusi — tuleks kaaluda, kas neidki ülesandeid ei saa teisiti täita tõhusamalt. Ja üldse muutub tööteenistus seda küsitavamaks, mida enam sellega seotakse ülesandeid. Kogemused mujal näitavad, et ta sel puhul pole suuteline ühtki neist lahendada väärilt. Võib-olla lahendaksid noorte organisatsioonide suunamised, sportlikud ja riigikaitse-lik laagrid, suurem hool spordi- ja mänguväljade, ujulate ja võimlate eest ning haridus- alalised korraldused neid küsimusi siiski paremini ja põhjalikumalt. Ka pole meil küllaldaselt kaalutud sunduslikkude töölaagrite negatiivseid külgi, mida siiski olen võinud märgata ka paljuvaadatud Saksamaal (omaalgatuse puudus, orjalik alistumine kasarmu

drillile, tülpimus ja varjatud tööpõlgus, moraalne nakkus jne.) ja millede mõju vähendamiseks on vaja suuri kogemusi, majanduslikke ressursse ja vilunud personaali.

*

Tundub, et valik kooli ja tööteenistuse vahel on valik põhimõtete vahel, mis pole lepitatavad. Haridusküsimus on Eestile eluküsimus. Meil on eeldusi oma hariduskorraldustega, oma võistlus- ja endaarendamistahetega, hoolimata meie rahvaarvu väiksusest, saavutada väljapaistvat kohta maailmas. Kuid eelkõige on meie ülesandeks hoida ja kujundada omaalgatuslikku mõtlemisviisi, endausaldust ja vaba isiksust. Mida enam meil vabu, iseseisvalt mõtlemaid ja iseseisvalt otustavaid kodanikke, seda väiksem on mänguruum labasele demagoogiale, pimestavaile väärmõtjudele ning massipsühoosidele. Kujundades kasvavat noorust lugupidamisele vaba mõtlemise kasuks, kaitseb rahvas ennast kindlamalt ja efektselt loosungite vastu, mis eitades vaimset õiglustunnet ja vaimse iseseisvuse arengut inimeses näevad ainult sunniobjekti, kes on olemas ainult riigi jaoks ja kus isegi kaaskodanikes enam ei nähta inimest, vaid vaenlast, kelle vastu tuleb astuda riigivõimuga.

Selles mõttes pole meie hariduskorraldus ehk veel täiuslik. Selles mõttes oleks vaja kaaluda, kas mitte töökohustuse asemel korraldada vastavat koolikohustust.

Eriti tundub, et meie algkool, arvestades ta konstruktsiooni, õpetajaskonna koosseisu ja ettevalmistusega, noori siiski eluülesannetele valmistab ette nõrgalt. Kuna ka kodudes nii kehaline, tervishoidlik, vaimne kui kõlbeline kasvatus sageli on puudulik ja noored suures osas ka algkoolist lahkuvad seda lõpetamata, siis loomulikult ei suuda teadmisi esikohale nihutavate õppekavadega koormatud algkool noortele anda küllaldaselt vaimset kasvatust, tervishoiulisi teadmisi ega praktilisi eluoskusi. Varakult kooli katuse alt lahkunud noortel pole siis ei kooli ega kodu mõjustusi. Eneses ebakindlal, massinimese instinktides juhitud ja vanem- põlvelt vähe õilsat eeskuju saaval noor-

rusel puudub siis selge elusiht, enesealgatus, elav ja määratud clutahe. Ta kuidagi nagu vahib keskkooli ja linna poole ning puudub tal lugupidamine kehalisest tööst. Järgneb kulgev kambaelu, mis hävitab sedagi vähest ikksust ja enesealgatust, närustab iseloomu ega lase kujuneda positiivset maailmavaadet.

Kuid õieti ei saagi algkoolilt kui lastekoolilt nõuda, et ta valmistaks ja kasvataks noori kogu elule. Õpilane pole siin veel oma iseloomu kujundamise eas. Nõuaksime algkoolilt liiga palju, nõuaksime seda, mis ei vasta sellele eale arenemisastmele. Liigne nõudmine aga hävitab tööhimu ja tööõõmu. Lapses tärkab eitamine, tülpimus, protestivaim. Ta ei saa koolilt neid elamusid, mida ta vajab.

Võib-olla oleks kasulik algkoolil vähendada ta koormust, selle eest aga arendada välja eestikohane järelkool, mis oma ilmelt peaks vastama rahvaülikooli tüübile. Järelkooli küsimus on Eesti õpetajate päevadel alaliseks kõneaineks olnud ja tundub, et teda ei asenda teised korraldused. Teame kuidas sama õppeainestik, mis algkoolides õpilastele peale surutakse, rahvaülikoolides õpilasilt tunduvalt lühema aja jooksul otse neelatakse. Teatud määral juba „elukoolist“ tulnud õpilased tunnevad ja hindavad endaarendamise vajadust. Õhkkond on rahvaülikoolides ikka olnud kõrgelt aateline, vahekord õpilaste ja õpetajate vahel südamlilik. Ja mis puutub omaalgatusse ja töötahtesse, siis oleks põhjust uurida meie senise kahe rahvaülikooli umbes 900 lõpetaja ellusuhtumist, elukorraldust ja tööarmastust. On kindel, et seal logelemist ei tunta. Ja niipalju kui teada isiklikest tähelepanekuist ja viislistaspäevil vastuõhkunud avaldusist — ületab see kõik lootused sellele koolitüübile, nagu seda ka tõendavad tähelepanekud põhjamaadel.

Loomulikult oleks see koolitüüp internaat, kuhu õpilasi võetakse umbes 16. eluaastast alates. 14—16 aastaste vahel tuleks aga algkooli lõpetanud noored hoida algkooli noorteringide tugeva rakenduse all. 16.—20. eluaasta vahel oleks siis rahvaülikool-järelkool kohuslik kõigile nendele noortele, kes

mujal ei jatka õppimist, pole kusagil kindlas kutselises töös ega oma muid vabandavaid põhjusi (haigus, nõrga-andelisuus).

Kuigi väga painduva ja valitava ning osaliselt eriilmelise õppekavaga (et õpilasil oleks võimalusi erihuvide kohaseks valikuks), peaks see rahvaülikool-järelkool siiski veidi erinevama meie praegusest, ajast veidi mahajäänud rahvaülikoolist. Erilist rõhku tuleks siin panna kehalisele ja riigikaitsele kasvatusele, hingeelulistele teadmistele, tervishoiule ning elukujundamisele ja käitumisele. Ühtlasi aga peaks ta õpilasile andma suuna ja praktilisi oskusi oma kutseala korraldamiseks. Sellisena see koolitüüp enam kui ükski teine asutus oleks kohane ja võimeline kujundama meelsust ning varustama õpilasi eluliste teadmiste ja praktiliste oskustega.

Võiksin mainida, et see küpsema noorusea koolikohustuse mõte pole põhjamaadel sugugi uus ja võib olla ainult avara rahvaülikoolide võrgu ning vabahariduslike korralduste olemasolu tõttu pole selle teostamist tõsisemalt kavatsatud. Eriti on selle üle mõtteid vahetatud Rootsis, kus rahvaülikoolide võrk (66) hõredam kui teistes põhjamaades.

Usun, Eestis jatkuks paarist niisugusest koolist igas maakonnas. Selle juures oleks nende koolide talvine kasutamine 4—6 kuu jooksul mõeldav eeskätt maanoortele, kellel talvel selleks enam aega. Suvel võiks ruume ja õpetajaskonda kasutada erikursuste, laagrite ja eriõpperühmade korraldamiseks linnanoortele kui ka teistele erihuvilistele rühmitustele ja koondistele.

Igal juhul on tööteenistuse mõte Eestile veel uudne, rahvaülikoolid (kuigi meil seni aineliselt kiratsenud) meil aga näidanud oma kümneaastast ja põhjamaadel ligi saajaaastast elujõudu, viljeldes eriti rahva omaalgatust, isetegevust, isamaa-armastust ja vabadusmeelsust. Ajakohaste rahvaülikoolide tihedam võrk vastaks kõigiti meie agraarmaisele omapärale ning aitaks kindlasti murda ka osalist väärvaadet haridusele ja kehalisele tööle.

A. Meikop.

Miina Härmast

kui isiksusest

Iljuti pühitsesime üht erakorralist tähtpäeva: 9. veebruaril sai armastatuid ja populaarsemaid helikunstnikke Miina Härma 75 aastaseks.

Miina Härma tegevusest ja elukäigust, loomingu- ja teenetest on kirjutatud ja kõneldud mitmel pool. Sectõttu meie ei hakka seda siin kordama, vaid püüame heita põgust pilku Miina Härmale kui omapärasele, erakordsele isiksusele, mis tohiks eriti huvitada noori, kes vajavad eeskujusid elust.

Miina Härma on neid väheseid naiskunstnikke, kes on pühendunud kolmele muusikalale, mida peetakse puhtmehelikeks: ta on helilooja, dirigent ja organist. Nii heliloomine, dirigeerimine kui ka orelimäng nõuavad konstrueerivat mõistust, reljeefset kujutlusvõimet, alalist enesekontrolli, kindlat juhtivust ning suuresti mõistuse kaasabi tundmuste väjendamisel.

Et Miina Härma on valinud just need muusikaalad, selleks pidi olema mingi eriline tõukejõud.

Selle tõukejõu tugevust, sundivust mõistame õieti alles siis, kui kujutleme aega 50 aasta eest. Valitses siis kindel vaade, et naine on sobiv laste kasvatajana, kodukorraldajana ja mehe eest hoolitsejana, mitte aga kultuurikandjana, juhttegelasena, loojana. Naine heliloojana, dirigendina ja ka organistina, — seda peeti vägivaldselt tungimiseks meeste aladesse, mille eest karistati naeru ja põluga.

Miina Härma põlvenes „madalast seisusest“, — ta isa oli lihtne eestisoost „koolmeister“. Mõeldav oluks veel, kui M. Härma põlvenenuks aadlikust, kes võis endale lubada ekstravagantsusi!

Kuid Miina Härmat ei kohuta need asjaolud ega ka risk tuleviku suhtes, kartus võistlust alata eelistatud ja proneeritud meeskunstnikega.

Oli see tingitud jonnakusest, trotsist?

Näeme, et Miina Härma enseteostamine ei toimu järsku, jõuliselt, purskena, vaid nagu mingi kristalliseerumisprotsessi tulemusena.

Ta algab Peterburi konservatooriumis üsna tagasihoidliku oreliõpilasena ning mäletab ise, et esimesel avalikul esinemisel õpilasohtul „ärevus oli nii suur, et ei kuulnud ega näinud midagi“. Kuid õnnestumine toob kaasa

endausu: veel konservatooriumi õpilasena asub ta korraldama mitmel pool maal kontserte, mis kõikjal õnnestuvad.

Iseloomustavana olgu märgitud, et Viljandis tema orelikontsert leidis energilist vastuseisu koguduse eestseisjalt parun Ungern-Sternbergilt: „Kas meie julgeme anda oma kallist orelit niisuguse noore talupojatüdruku kätte?“

Alles konservatooriumi lõpetamise järele sõandab ta katsutada ka heliloominguga. Ta loob oma esimesed laulud, mis oma meeleolult ja laadilt on puhtnaiselikud: „Õõbiku surm“, „Küll oli ilus mu õieke“ j. t. Samuti asub ta nüüd ka laulukoori juhatama.

Kuid Miina Härma tegevus muutub järjest ulatuslikumaks ning julgemaks. Näib nagu kasvaks temas järjekindlalt veene, et ta peab end teostama, peab leidma lahenduse seismistele jõududele, mis näivad pärinevat rahvusest, oma soost, oma esiisadest. Otsingud ja katsetused viivad teda lähemale ja lähemale rahvale ja selle kui terviku soovidele ja püüdlustele. Ta asutab laulukoori, korraldab nende kontserte kodumaal ja välismaal, võttes kavassee eesti heliloomingut. Samuti esineb ta iseseisvate orelikontsertidega, kõikjal rõhutades oma kuuluvust eesti rahvusse, kontakti astudes ärksamate eestlastega-muusikasõpradega, ergutades ja vaimustades neid hoogsamale tööle omamuusika põllul, värvates noori jõude, kaasa aidates nõuga ja ainelise jõuga noorte õpingutele ja püüdlustele rahvusliku muusika hääks. Ta helilooming siirdub järjest enam rahvuslikule laadile: ta asub kasutama rahvaviise ja isamaalisi luuletusi. Kuid ühtlasi avaldub temas nüüd ka võitleja: ta loob rahvuslikke võitluslaule, teda paelub mehine julgus ja sitkus seista oma asja eest.

Jõudnud oma loomingu ja tegevuse küpsusikka on ta ületanud kõik selle, mis võis teda pidurdada naisena, — ta ei tunne endas enam soolist erinevust, ta tunneb ennast töötajana, loojana ja juhtijana ülduse, rahvuse kasuks.

Ja nüüd leiab ta vahendid, mis seda parimini võimaldavad: oma veened ja tunded surub ta lauludesse, mis on määratud hulkadele. Ta leiab, et vähe sellest, kui rahvale antakse lauluvara, — on vaja ka seda lauluvara mõjusalt, kunstiküpselt ette kanda, et

see ei piirduks oma mõjus ainult lauljate kitsa ringiga. Püsiva tööga koorides saavutab ta tunnustatud taseme. Kuid ta avitab teistegi kooride eduks: korduvalt käib ta siinseal juhatamas, ergutamas, astub kontakti koorijuhitidega, soovitab neid siia ja sinna, aitab valida repertuaari ja juhatab selle õpetamist ning ettekannet.

Orel jääb nüüd tagaplaanile, esikohale tõuseb helilooming, koorid ja noorte ettevalmistus. Need on tegevusalad, kus on võimalik taotleda rahvuslikke sihte, ning need asuvad Miina Härmas esikohal.

Miina Härma rahvuslus ei ole kärarikas politiseerimine, üleolekut taotlev võitlusind, ei ka õnes ja literatuurne sõnutsemine, lõkkalusetega žongleerimine.

Miina Härmas avaldub mingi seesmine side rahvuslusega, mingi vaist. See ärkab esmakordselt juba siis, kui ta on veel Peterburis konservatooriumi õpilane. Liikudes haritud eesti seltskonnas puutub ta siin kokku daamidega, kes ei taha näida eestlastena, vaid omavahel kõnelevad saksa- või venekeelt. Miina Härma ei leia nendega kontakti, vaid sobib paremini meeste seltskonnaga, kus arutati rahvusküsimusi ning üritati mõndagi, millel on olnud ajaloolist tähtsust meie iseseisvuse ja omakultuuri rajamisel.

Lõpetanud konservatooriumi avanevad Miina Härmale võõrsil soodsad tingimused elatumiseks muusikatundidest. Ent ta ei jää nende juure, vaid siirdub kodumaale rahvuslikku töhe.

Korraldades kontsertreisi Saksamaale kirjutab ta koju A. Grenzsteinile: „Et ma reisis olen ja paljudega kokku puutun, siis püüan siin tuttavaks teha, et eesti rahval on ka muusika ja laul“. Tutvustada kodumaad ja selle kultuuri võõrsil viibides, see on ülesandeid, millisega veel tänapäevalgi paljud toime ei tule!

Meil on sageli ja palju vaieldud rahvusliku kultuuri suundade ja vormide üle. Miina Härma on neist vaidlustest eemal seisnud. Ometi märkame tema juures, kuidas rahvuslikud püüdlused avalduvad loomulikena ja lihtsaina, kõhklematult ja pisiasjusse takerdumata. Temal ei ole kunagi vaja olnud otsida, mida ja kuidas teha, — pigemini on ta tunnud ja näinud liiga palju sellist, mis vajaks lahendamist. Elu ise on kannud kokku määratult hulgal ülesandeid ja ühtlasi juhatanud kätte nende lahendamisteed.

Aastast aastasse jälgides Miina Härma tegevust ja loomingu märkame, kuid eneseteostus muudab teda teataval määral rahvajuhiks: ta on otsusekindel, ta ei karda vastu-seisu ega lahkavamusi, ta asub vahetult ja vahest isegi karmilt lahendama küsimusi, milliste ümber teised keerlevad nõutult. Kas ei ole tema mentaliteedi kohta eriti iseloomustav see, millise kindlusega, tahtelisusega ja jõulisusega ta on astunud üldlaulupidude puhul juhatajapulti, et selgelt ja lihtsalt juhatada hiigelkoore! Meie ei märka tema ilmes siis ei ärevust, ei meelitatust, ei sõbralikuna näida tahtvat naeratust, — sääl ta seisab tõsisena, rahulikuna ja loomulikuna, otsekui toimuks nüüd just see, mis alati peaks toi-

muma: silm silma vastas rahvaga, üks juhina ja teised vaimustunud tegelastena!

Miina Härmas on kujunenud rahvuslik naiskangelane. Teda imetellakse, tema üle ollakse uhke, tema esinemiste puhul tuntakse nagu mingit rahvuslikku võitu. Miina Härma side rahvusliku ürgvaistuga kandub üle kuulajaisse-vaatajaisse, — ning see on momente, mis kõigi rahvuslike taotluste puhul alati on olnud olulisim: rahvuslus vajab sümbolit, esindajat, vahendajat, preestrit.

On kõneldud Miina Härma vitaalsusest, elujõust, mis on säilitanud tema tervena ja teovõimsana kõrges vanuses. Iseloomustav on Miina Härma enda ütetus oma 75-ndal sünnipäeval: „Olen lõpetanud oma elu kolmveerandi, nüüd algan neljandat veerandit päris otsast!“

Miina Härma vitaalsus näib suunduvat vaid ühele: olla ja elada oma rahvale. Ta on jäänud vallaliseks, ta ei ole kogunud endale vara ega taotlenud mingit kindlat positsiooni. Ta on aastaid leppinud selle piskuga, mis kultuurkapitalist temale kuutasuna on makstud. Kuid ta ei ole nurisenud. Harva, kui ta on tunnud, et peaks üldkasuliku asja toetama aineliselt, on ta lausunud kahetsevalt: „Ma ei ole ju rikas, ma ei saa kuigi palju anda!“

Kui vabadusvõitluse ajal noor riik oli majanduslikes raskustes, siis viis Miina Härma oma kuldse käevõru, mis talle kingiti ta-suna Peterburis heategeva seltsi koori juhata-mise eest, riiklikku kullafondi. Rohkem tal ei olnud väärismetalli, kuid ta ei kõhelnud seda piskutki andmast!

Meie elame kultuuride vaheldumise, veenete-vahelise võitluse ajastul. Meid ümbritseb lugematul arvul arvamusi, teooriaid, suunitlusi, tõekspidamisi ning sageli meie ei tea, mida pooldada, mida taunida. Paljud meist on kui juuritud puud: meie oleme kaotanud sideme toitva maaga ning närbume pikkamisi.

Sellel ajastul austagem eriti neid meie tegelasi, kes omavad tugeva ja avara isiksuse, kes võivad ütelda ühes Martin Lutheriga: „Siin ma seisán ja teisiti ma ei saa!“

Kuid eriti austagem neid, kes elavad selleks, et nad tunnevad endid olevat loodud rahvale, üldsusele, kes tunnevad end elava osana suurest tervikust, millel on ainult üks siht: edasi!

Miina Härma on üks neid vähesi. Näib nagu sooviks meie rahvuslik geenius säilitada teda meile võimalikult kaua, kuna talle raske oleks leida asendajat.

Ning Miina Härma seisab kaua, ta jääb püsima seni, kui püsib eesti rahvas.

Võib olla leidub Miina Härma tegevuses, ta sõnades ja tegudes mõnda, mis ei meeldi kõigile, — meie teame, et lõpuks on kõik inimesed inimesed ning õiglasim kohtunik on aeg. Kuid meie teame ka, et isiksust, mis nii tugevalt on läbi põimunud rahvuslusest, et nii töövõimsat töelist kodumaa kultuur-põllul leidub harva, leidub mujalgi harva.

E. Luts

JULIUS KUPERJANOV

rahvusliku meelsuse lätteid

Tunneme Julius Kuperjanovit Vabadussõja sangarina, sõjamehena ja juhina. Tema elust teame vähem, ja olemasolevaisi kättesaadavaid andmeid leidub vastuoksusi ning suuri vigu. Kuid tema meelsusest, vaimsest minast, ei tea me vahest mitte kui midagi. Päälegi, et ta omas vene nime ning oma esimesed eluaastad on veetnud Venemaal, Pihkva kubermangus, need tõsiasiad omalt poolt on nagu sugereerinud küsimusi ja kartust, kas Julius Kuperjanov tõepoolest ise oligi nii väga suur eestlane oma sisepale järgi.

Kui aga tutvuda lähemalt ta eluga, langevad otsekohe ära viimasedki kahtlused.

Julius Kuperjanov tegi läbi tolle aja kohta tavalise väga andeka maapoisi kooli-käigu. Esiti ta lõpetas V.-Kuuste 2-klassilise ministeeriumikooli. Selle kooli juhataja oli tavaline omaaegne koolmeister, rahvuselt küll eestlane, kuid kohusetruu eeskirjade täitja ja seega ka venestamise käsilane.

Kuid viimati, nagu saatuse tahtel, teostus kooli seinte vahel suur tuultepööris: kooli abiõpetajaiks saabusid õed Välbed. Neil oli kaasas eestikeelne raamatukogu.

Poisid said sealt lugemismaterjali. Kuperjanov, kui suur raamatulugeja, sattus nüüd Bornhöhe „Tasuja“, „Villu võitluste“ jt. peale, ja iseenesest aukartus ning huvi tõusis Eesti mineviku suhtes. Lisaks preilid Välbed päälegi vaheti omavahel julgesid kõnelda eestlusest kui omaette varast...

Sealtpeale teavad kõik kooli kasvandikud, et nad on eeskätt eestlased.

Kuperjanov, lõpetanud ministeeriumikooli, tuli Tartu õpetajate seminari. Tema keevas temperamendis ellu äratatud rahvuslikud elamused vormuvad ja avalduvad seminaris juba küpsenuina ning töotavaina, päälegi kui seminari kasvandikke Tartu rahvuslikud ringkonnad instrueerisid ja õhutasid salaja teatavas suunas, et tulevased pedagoogid

gid oleksid teadlikud neist kohustusist, mis neil on ka oma rahva vastu.

On teateid, et Julius Kuperjanov mõnigi kord on käinud Anton Jürgensteini juures kodus — äsja tähendatud ülesandel.

Julius Kuperjanov oli teoinimene. Ta tegevustung leidis endarakendust. Ta asus seminaris õppides välja andma põrandaalust ajakirja „Meie ka elame!“ mille oma käega valmis kirjutas.

Suvel näeme teda ka Tartumaal juba vanavara korjamas.

Töotav suur rahvuslane oli küps.

J. Pert

Proloog

SUUKUMISELIE

Mla juba rauk. Jo keppi, kaelakotti ma kannud, kuigi kerjand pole veel... Ning pilku selja taha heita teel mind Issand pole lasknud nagu Lotti. — Ei kerjand. Vist küll ennem müü-

nud ennast ja üle pakkunud — kurb toiming, milles mull' õeldi: taas üks joobunud Achilles, kes haavatav ja mitte üksnes kannast. Ei keegi klaasjaisse mu raugasilmi veel heitnud pilku — muidu ehk jo teaks, et vastatusvõime mul ikka veaks ning tõkkeks püüul ellu unelfilmist. Käin vaevu — välismeeled trotsiks

vakka — ma rohtuvaid maanteid (ei tunne neid). Must palju möödub teiste tähiseid, ei õhulossi ehitamast lakka.

Mu kohale nii kerkib ädifiitse, kuid lõpuks valgub kaela ikka praht ja luual ratsutav väravavaht jääb kaitsma materiaalsemaid patriitse. Veel! Uttu eksides võin vähe tunda

uhkust, kui vastu lossinurka peksan pääd, ja vahimees, kui juhtub tahtma hääd, Mull' pakub kuski urkas hetkeks puhkust.

Siis öösi, niiskust tilkudes mu kraele, ma ihkasin endal' mõnd galeriid, kus tukkuda, kuid süüme tahtes nii — pean heitma esikusse põrandpaele.

Võib juhtuda, siis virgun vaikseis majus, kus ringi kolan, kääksutan mõnd ust, käin trepel nagisevail, pööningust teen rag-time bande kättemaksu rajus. End sööb ind. Leiduks kompensatsiooni ju, kui paraluüsit ulmarüüd ma oma käega käristaksin nüüd ja värske vere jaoks veel kooksin sooni, kuid pahatihti, selmet läbi ava reaalsust pürgida, teen vargse teo, et, käsi juba lingil, peidan näo ja väljapääsu kaotan vabastava.

Taas üksi tühjes ruumes nõutult longi, kas unes, ilmsi — sedagi ei kae: retk hoogsaim saavutab vaid pööning- lae,

kõik kulg on sulet pehkinud losskongi.

Nii tammun. Ulm käib vaikselt oma rada.

Mis valetatud, peagi meelest kaob: ei enam rauk või Lott, Achilles. Hinges taob

üksainus tung: käi visalt astmejada ja ikka üles! Näed, maja tühi ja õudne: jumalat, vang, otsi nüüd!

Veel mitte oksjondet, veel mitte müüd on pööningul mõnd koli, näit, ahi petrooleumi või vanast tammest mööblit või vana rauda, polsterdet kiiktool...

Artiklid parimad nad kõik ja igal kool on puuslitsismi hää, ei ainsat pööblit. Kuid miski põeb mus lakkamata kriise ja kahtleb: on ses tõesti lõppu ant,

kui lahja polster torgib, ahi sant ja suitsev? Näeks ka teisi paradiise!! Eh, väsind sisetunne, pigemini suigu, (või otsid aina paika parajat?...)

Ka kõlbab külje alla jalamatt, kui ainult kogu ehitis ei tuigu. Või polstermööbel?... Kui ta ainult

taluks

üht väikest analüüsi, samas kuid ta pihustub, ja nagu küttepuid võib toppida ta ahju, et saaks jalust.

Ent mõlgutan, isegi ahi julmur, kel teeneks, tamm et ainult loit ja suits, ja loodan: ulm—mul hoit

veel varus — kaitseb mind, ma õnnis ulmur.

Jlmar Mikiver

10 NÄPUNÄIDET KÕNELEJALE

Demokraatlik riik nõuab kodanikult mitmeid oskusi, mis omaaegseile tsaaririigi alamaile olid ülearused. Üheks niisuguseks oskuseks on kõnelemine. Seda ei vaja mitte ainult juht, vaid ka iga lihtne rahvaliige, kel on huvi oma seisukohti teistele arusaadavaks teha või neid maksuma panna püüda. Mitte ainult riigi elus, vaid veel enam igasugustes organiseeritud seltskonna avaldumis- ja tegevusvormides evib kõneoskus olulise koha. Seda tuleb õppida ja harjutada juba noorelt, kuna nõuded kõneoskuse suhtes on arenenud kõrgele.

Meie noortele lugejatele tohiksid mõnel määral õpetlikud olla ameerika kõneõpetaja Dale Carnegie 10 näpunäidet sellele, kes tahab kõnega esineda. Olgu märgitud, et Carnegie oma kõnekursustel mõningate aastate kestel on välja arendanud ca 10 000 enesekindlat kõnelejat ameerika äri meeste ja -naiste seas.

Carnegie serveerib oma näpunäited dialoogina:

Teid on kutsutud kuhugi kõnelema ja nüüd te pöördate minu poole mõningate küsimustega. Püüan need vastata:

„Pea ma kutse vastu võtma?“

Peate. Sellest tuleb huvitav elamus, üks teie elu pinevam. Nii, kui oleksin Teie asemel, ma ei ootaks teist kutset. Oma karjääri huvides kasutaksin vabatahtlikult esimest võimalust kõne pidamiseks — ja iga seaduslikku võimalust pärast seda: sõprade seas, tuttavate kogumistel jm. Avalik kõne on kindel tee juhtivale kohale. Tunnen sadu mehi, kes on saavutanud rohkem võimu 5-minutilise kõnega kui viie aastase rühmamisega. See, kes kord lühikese kõnega on saanud kuulajaskonna oma mõju alla, on sellest alates palju paremate tulemustega ka iseenda isand.

Te muidugi ei saa pidama eriliselt

sütitavat kõnet. Kuid ärge sellest laske ennast heidutada. Vähesed inimesed peavad sütitavaid kõnesid. Kui te ei usu mind — kuulake raadiot või parlamendikõnesid.

„Aga ma pole kunagi varem kuulajaskonna ees seisnud. Kardan, et minestan.“

Või veel, ei minesta! Olen 24 viimase aasta jooksul näinud üle 10 000 äri mehe ja -naise esimest korda rahva ees üles astuvat. Ainult üks minestas. Ennustasin talle kohe, et paari nädala pärast ta võib lõbuga avalikult esineda. Mul oli õigus. Ta jätkas pärast seda aastate kaupa avalike kõnede pidamist kaks korda nädalas.

Algul olete muidugi närvlik. Igaüks on närvlik. Theodore Roosevelt ja Mussolini ja isegi Lloyd George olid. Kuid mõningad asjad aitavad koguda julgust juba ette. Üks neist on harjutus. Harjutage, harjutage! Kus? Kõikjal. Kui ratsutasin kooli Missouri osariigis hulga aastate eest, siis oli mul kombeks minna talli ja pidada kõnesid hobustele ja tuvidele. Kõnelge oma sõpradele asjust, millest kavatsete kõnelda. Kutsuge oma poole naabreid ja harjutage nende seas. Kõnelge igale ettejuhtivale salgale, kes kärsib kuulata!

Ärge kujutlege, et kõnelemine on raske. Olete mõnigi kord pidanud häid kõnesid kodus, kui olete olnud vihane. Tuletage meele seda indu, jõudu ja värvi, mis siis teie kõnest säras. Teil on tarvis oma kuulajaskonnale tunda anda sama tunde jõudu.

„Millest ma pean kõnelema?“

Kõnelge sellest, mis Teid huvitab — naerutuvidest Julius Caesarini; kõnelge innukalt, nii õnnestub Teil kindlasti äratada kuulajate tähelepanu. Olen näinud nii sündivat tuhandeid kordi. Tunnen üht meest, kes oskas võluda Teid

ja 5000-t kuulajat, kõneldes oma eriharrastusest — idamaiste vaipade kogumisest. Teate rohkem kui ükski Teie kuulaja ahvenaist ja keeristormist või puhastusaineist. Kui nii, siis võib Teil olla hea aine. Ärge katsugegi otsida kõne ainet ajalehtedest, entsüklopeediaist või kõnelemiskunsti õpikuist. Leidke oma aine — või kui see on Teile määratud, see mida ütlete — oma peast ja südamest.

„Kuidas ma pean kõnet valmistama?“

See küsimus viib meid otse hea kõnekuunsti salakambri. Kolm neljandiku Teie kõne õnnestumisest sõltub sellest, kas olete küllalt hästi valmistunud või ei. Enamiku kõnelejate ebaõnnestumine johtub ettevalmistamisele ohverdatud aja piskusest. Ühel ameerika silmapaistvaimate ilukõnelejate kilda kuuluval mehel oli kombeks öelda, et tal läks 10 tundi kümneminutilise ja 20 tundi 20-minutilise kõne ettevalmistamiseks.

Teie võite kohe alustada ja kõnelda mõnest oma lapsepõlve vägiteost või teie elu põnevast seigast. Neid sündmusi olete te kogunud. Ettevalmistuse saladus seisneb selles, et oma ainesse tuleb süveneda nii põhjalikult, et see muutub omaseks nagu ise läbielatu. Oletagem, et peate kõnelema ainst: „Kas on publik õiglane?“ Istuge siis kõigepealt maha ja tuletage kõik meele oma kogemusest. Küsige siis oma kodukoha arstilt ja hambaarstilt. Esitage küsimused kaupmeestele ja pangategelestele. Minge valla- või linnaraamatukokku. Pühendage üks tund iga seitsme sekundi ettevalmistamiseks, mida arvate oma kõnes tarvitavat. Hankige 10 korda rohkem materjali kui suudate kasutada. Siis on teil sisemist survet, veendumust — ja teie kõne valmib peagu ise.

„Kas pean kõne pähe õppima?“

Ei milgi juhul! Kui seda püüate, tõenäoliselt unustate — ja kõige hullemad jooksvavalud on paitused kannatuste kõrval, mida tunneb kõneleja, kes unustab oma „õpitud“ kõne. Kui aga mäletaksitegi kõnet, siis te räägite sõnu aga mitte asjust. Tulemuseks on, et Teie pilk eksib kuski kauguses ja häälel on võõras kõla. Kogu esinemises puudub

värv ja isikulisus. Keegi ei omista Te kõnele erilist tähelepanu. Küll aga siis, kui kaalute, mida peate ütleva — märkige mõned asjad paberile ja lootke siis Allahile, et ta annaks õiged sõnad suhu — sest esiteks peab olema inimlik ja loomulik. On tõsi, et hääle võib olla mõnes kohas kähe, lause tõnts, ununõb mõni asi, mida pidate ütleva; kuid see, mida ütlete leiab palju parema vastuvõtu kui päheõpitud ilukõne.

„Milliseid žeste pean tegema?“

Kuulajate pärast pole vaja žestikuleerida. Kuid žestid kergendavad Teie enda esinemist. Mina teen kõneldes palju žeste, isegi raadios kõneldes. Need aitavad mind soeneda külma, vaikse „suhkrutüki“ ees. Ka Teie võite ennast ergutada kuulajaskonna ees, tehke mõningaid ergutavaid liigutusi. Ärge aga suunake neid ette. Ärge usaldage kõnekuunsti õpikuid, mis käsivad harjutada žestide tegemist peegli ees! Pidage meeles, et Teie ülesanne on kas õpetada, huvitada, või viia kuulajaskonda mingile teole. Kõne on psüühiline sündmus, mitte kehalise elegantsi demonstratsioon.

„Kas pean pistma käed tasku?“

Paljud kuulsad kõnemehed on pidanud käsi taskus. Teie kätele on parim paik siiski Teie külgedel. See ei näi halvana ja võimaldab kasutada käsi žestide tegemiseks, kui vaja. Ripub aga käsi küljel nagu banaanikimp, siis ei tunne Te olukorda mugavana. Ja meeletolu on tähtsam kui käte asend. Nii et pistke käsi tasku, kui nii tundub mugavam. Teie katsute ju kutsuda midagi esile teise isiku peas ja südames. Kui see Teil õnnestub, siis on üksipuha, mis te käed teevad!

„Kuidas pean kõnelema?“

Kõnelge siiralt, südamest. Võite ekhida, kuid vaevalt saate jääda mõjuta kuulajaile. Raskeim ülesanne, mis minul inimesi kõnelema harjutades on lahendada, on vabastada neid koorest ja innustada neid kõnelema ehtsa vaimustusega. See on vististi tähtsaim seadus kõnepidamisviiside kohta. Kuulajaskond tunneb, et te teate, mis te kõnelete ja et te mõtlete, mida ütlete ning soovite seda teistele jutustada.

KUI KÕITIS VAIBADUS...

Ääretu lumeväli säras tõusva päikese kiirguses nagu purpurne hiigla-palakas, mis tikitud tuhandaist kuld- ja hõbepärleist. Uhekeina ja auväärseina seisid puud valges härmatüses, mis vaevalt märgatavas hommiku-tuules õrnalt laulis ja helises — nagu kuljused. Kaugusest kostus kaevuvinna käginat ja korstnaist tõusis suits, nagu vingerdav pael üles kargesse taliõhku, kus vares ja harakas külmast tarretand tiivalöökidel sooritasid lühikesi lende.

Looduses valitses talve valge vaikus. Ja

„Millest võin järeldada, et mind kuulatakse?“

Kui Abraham Lincoln New Yorgis pidas oma kuulsa kõne, millest ta hiljem ütles, et see teinud temast presidendi — ta paigutas tagaritta ühe oma sõbra, kes pidi andma märku kepiga, kui Lincolni sõnad polnud kuuldavad. See mõte pole Teiegi seisukohalt halb. Pidage meeles, et Te sõnad ei kosta kaugele kui Teil on vähe õhku kopsus. Hingake siis sügavalt. Ärge kõnelge esirea inimestele. Kõnelge tagareas istujatele. Arvestage hääle tugevust selle järgi. Kõnelge energiliselt. Avage suu. Siiski ei tarvitse karjuda. Osav sosingi kuulub suure teatri tagaridadesse.

„Kas ma peaksin jutustama anekdoote?“

Ei! Prohveti habeme juures ei! Kõne-kunsti valdkonnas on huumori ala kõige raskemini valitsetav. Kui Te pole sündinud humorist — kui ainult püüate olla naljatlev — võite kergesti ebaõnnestuda. Ja kui nii, siis viite kuulajaskonna kaastundele ja kahjurõõmule.

„Kui kaua tuleb kõnelda?“

Üks tuntud kirjanik jutustas mulle kord, et tema katkestas oma artikliseeria just siis, kui see oli publiku suurima soosingu omandanud. See on õige vihje ka kõne lõpetamiseks. Lõpetage siis, kui inimesed sooviksid, et räägiksite edasi. Lõpetage enne kui nad seda loodavad. Lincoln pidas oma kuulsaima kõne Gettysburgis — kümne lausega ja vaevalt 5 minutiga. Kui Te pole palju parem kui ise arvate ja kui te aine pole erakordselt tähtis, siis on kõige targem, et Te ei kõneleks rohkem kui kaks korda kauem kui Lincoln.

Tlk. J. L.

üle kõige kummus terasena taeva sinikaar, lõõmates idas tõusva päikese tules nagu võimas ääs...

Oli aasta 1919. Käisid lahingud punavägede ja eestlaste vahel.

Tajusin viieaastase poisikesena oma tärkavate meeltega varase tali-hommiku unustamatut ilu ja värvidemängu. Seisin tummas, hardas imetluses uksekünnisel, silmad ja mõtted uitamas laia looduse lumeväljal...

Köögis särises rõõmsalt pann, ema küpsetas pirukaid. Meeldiv lõhn kõditas söõrmeid. Mõtted tegelesid juba söõmisega, ent silmad eksisid endiselt lagedal väljal. Akki koondus mu tähelepanu tihete punkti: umbes poole kilomeetri kaugusel asuva mäeselja tagant kerkis helendava lume taustal nähtavale must kogu, siis teine, kolmas. Ja üha tuli neid juure, liikudes imelikult: nad ei kõndind kahel ega ka neljal jalal, vad liikusid edasi kuidagi hiilides ja komberdades. Kes need olid? Suured koerad?

Mu lapsesüdamant täitis võitmatu uudishimu ja ka seletamatu hirm tundmatute elukate ees. Südame ja hääle erutusest värisedes, hüüdsin: „Ema, tule vaata, mis koerad säääl mäe otsas on?“

„Kus?“ ilmus hütüv lävele, ja heitnud pilgu näidatud suunas, peaaegu karjatas: „Punased!“

Sel sõnal oli maagiline mõju: nagu vedrust visatud ilmusid toast teised kodakondsed ja rääkisid ärevalt läbisegi: „Punased jah! Kuhu nad lähevad? Kas hakkavad laskma?“ Isa ja onu astusid õue. Hetke pärast nad ilmusid tagasi, seletades: „Hakkavad vist laskma! Teiselt poolt tulevad eestlased. Jah, näe, punased sääevad kuulipildujat üles! Peate lauta varjule minema, säääl kõrge kivimüür võtab kuulid vastu!..

Nii tehtigi. Lastele, mulle ja vennale, aeti suured kasukad üle ja kogu pere kadus lauda kaitsvate müüride varju. Nagu keegi sajandite eest sõimes, nii lamasin mina nüüd soojas laudahõngus pehmel õlehunikul, selle vahega, et too tuli tooma maailma rahu ja rõõmu, mina aga otsisin peitu selle maailma kurjuse ja halastamatuse eest...

Kuulsime, kuidas vastu müüri põrkasid plaksatades üksikud kuulid. Väljas külvati kadu ja surma. Hirmununa ja väsinuna kolutasin põhul. Väljas jätkus võitlus. Viimaks see siiski lakkas.

Tulles laudast välja kubises õu võõraist sõjameestest. Mind hirmutas nende metsik välimus, külmad ja õudsed tapariistad. Laua ümber askeldasid isa ja onu, jagades sõduritele leiba ja muud kätejuhtuvat toidupoolist. Suurimal määral aga kurvastas mind asjaolu, et laual ilutses pirukataldrik ja tühenes haruldase kiirusega. Olin eelmisest õhtust saadik söõmata.

Alates sest päevast, ma vihkan sõda, met-sikust, vägivalda ja kannan südames rahu.

Johannes Naaris

Eidekene ketrab...

1. Ei-ide-ke-nei ketrab ei-ide-ke-nei lön-ga ei-ide-ke-nei kõi-disei
 2. Ei-de-ke-ne u-nes nää ke-du-nud neo-rust kal-lim tal här-ros-te

Vur-ra, vurra, vurra, vurra, vurra, vurra, vurra, vurra, vurra, vurra, vurra, vurra jne.

käel: Värt-na-ke-ne vuriseb kau-lu lööb kaa-sa ku-ni ta ma-ga-ma jääb,
 kakk; ei-de-ke-ne paneb käed kal-li-male kae-la õr-ga-tes sü-lës tal — vakk

Vi. lk. 68

Eesti noortele rahvatantsude levitamise aktsiooni saateks

Rahvatantsu Komitee nimel „Eesti Noorusele“ käesolevaid ridu paberile panes teen seda erilise häämeelega: on ju ÜENÜ olnud see, kes seltskondliku isetegevuse töömaadel esimesena on liikvele seadnud meie rahvakultuuri taas-elustamise eesti rahva tänapäevlikku teadvusse. ÜENÜ enesekindlus ja püsivus, millega ta on hoidnud kõrgel eesti omakultuuri lippu, on sellest algatusest teinud üldise rahvusliku suurürituse. Eriti rahvarõiva ja rahvatantsu elustamise aktsioonid on leidnud rahva arusaavais ringides häatahtlikku ja laialdast vastuvõttu. Tuhanded on endale juba valmistanud kaunid rahvarõivad ja tuleb veel tuhandeid, kes seda teevad tulevikus.

Rahvatantsu üldine levitamine on rahvarõivaga võrreldes üldsusele nagu uuds-
sem üritus, kuid omab sealjuures laialdaseks levikuks mitte vähem soodustavaid eeldusi.

Rahvatantsu Komitee on rahvatantsu kui ettekandetantsu süvendamise kõrval oma tegevuse eesmärgiks seadnud viia mõned rahvatantsud seltskonda, teha nad üldtantsitavaks tantsudeks, meie rahvuslikeks tantsudeks. Meie rikkalikust rahvatantsu-tagavarast on esialgu selleks kolm tantsu: viru valts, jooksu polka ja Jämaja labajalg.

Neile tantsudele peaks tulevikus meie ballide ja pidude tantsukavades kuu-
luma aupaik, seepärast et nad on meie oma tantsud. Neisse tantsudesse on meie eelkäijad põlved sulatanud oma elurõõmu ja liikumise, talletanud selle eneseväljenduse, mis edasi elab ja kõneleb meie rahva elu ja rõõmu laadist. Nende tantsude harrastuse kaudu väljedub lugupidamine meie rahva omaloo-
mingule. Oleks kaunis, kui sellest rahvakunstilisest pärandusest saaksid osa võimalikult paljud. Nii see tulebki.

Kui eriti noorpõlv teeb nende tantsude levitamise oma asjaks, siis on nende tantsude eluõigus otsustatud: neile kuulub tulevik, samuti kui see kuulub elu-
julgele ja -rõõmsale noorusele.

Jääb soovida ÜENÜ suurearvulisele perele seltskondlike rahvatantsude har-
rastamisel ja levitamisel ilusaimat edu!

Kaul Kadak

Rahvatantsu Komitee esimees.

Seltskondlike rahvatantsude kirjeldused

Kirjeldused on heaks kiidetud
Rahvatantsu Komitee poolt.

1. VIRU VALTS

OSAVÖTJAID: Vaba arv paare.

ALGSEIS: Tantsijad seisavad paarikaupa ringis, nägudega vastupäeva, neiu poisi paremal küljel.

LÄHTEASEND: Poiss hoiab vasaku käega neiu vasakut ja neiu vasaku kätt parema käega neiu paremat kätt nii, et ühendatud käed moodustavad risti.

1. TUUR. Tantsijad liiguvad kolme lühikese, kerge ja põlast vetruva vahetussammuga ringis vastupäeva, painutades sealjuures ülakeha ja pead samapoolse külje suunas, milise jalaga astutakse ette. Liikumist alatakse väliste jalgadega (poiss vasaku, neiu paremaga) (taktid 1—3). 4-ndal taktil poiss liigub lühikeste vahetussammudega, kuna neiu liigub kolme väikese jooksusammuga kaares poisi eest mööda tema vasakule küljele, pöördues takti viimasel osal näoga liikumise suunda. Taktid 5—7 sama, mis taktid 1—3, kuid selle erinevusega, et neiu on poisi vasakul käel. 8-ndal taktil liigub neiu lühikese vahetussammuga, kuna poiss liigub kolme väikese jooksusammuga kaares neiu eest mööda tema vasakule küljele. Sellele järgnevalt pöörduvad paariseltsilised nägudega vastastikku ja võtavad hariliku tantsuvõtte (s. o. poiss asetab parema käe neiu piha ümber, neiu oma vasaku poisi paremale õlale, vabad käed ühendatakse kõrval õlavöö kõrgusel).

2. TUUR. Kirjeldatud tantsuvõttes tantsitakse vahetussammudega vetruvalt ringi päripäeva 8 takti, liikudes sealjuures ringis edasi vastupäeva.

2. JOOKSUPOLKA

OSAVÖTJAID: Vaba arv paare.

ALGSEIS: Tantsijad seisavad paarikaupa ringis, nägudega vastupäeva, neiu poisi paremal küljel.

LÄHTEASEND: Poiss asetab parema käe neiu ümber piha — neiu samal ajal asetab vasaku käe poisi paremale õlale. Välistes käed vabalt all.

1. TUUR. Alates väliste jalgadega (poiss vasaku, neiu parema) liiguvad tantsijad kolme väikese, vetruva jooksusammuga päkkadel ringis vastupäeva, teevad takti 4-ndal osal väikese hüppe välistel (poiss vasakul, neiu paremal) jalgadel, tõstes seesmise jala põlve

ette ülespoole. Jooksul on kehahoiak veidi ettepoole, kuna hüppel viiakse keha endisesse asendisse ja välistes käed (poisi vasak, neiu parem) pendeldavad vabalt kaasa. Teise takti esimesel osal algavad tantsijad sama liikumist sisemiste (poiss parema, neiu vasaku) jalgadega, tehes takti 4-ndal osal hüppe sisemistel jalgadel (taktid 1—2). Sooritanud selle, võtavad paariseltsilised sulgvõtte (poisi käed neiu puusadel ja neiu käed poisi õlgadel, sirutatult) ja pöörlevad nelja hüpaksammuga, tehes ühe takti vältel kummalgi jalgal ühe hüppe, kaks ringi päripäeva, liikudes ringis edasi vastupäeva. Pöörlemisel painutatakse keha tugijala suunas ja poiss hoiab ülestõstetud põlve natuke väljapoole (taktid 3—4), neiu aga otse ette.

1. tuur korratakse veel kord (taktid 5—8).

Lõpetades võetakse lähteasend.

2. TUUR. Takti 1. osal sooritab poiss vasaku jalaga aste kõrvale (harkseis), sealjuures jalg vastu maad rõhutades ja heidab parema käega neiu oma vasakule küljele (heitel viiakse keharaskus põlvest pisut kõverdatud väljaastunud jalale). Üheaegselt väljaastele kallutatakse ülakeha taha, koos samaaegse ülakeha pöördedega paremalt vasakule, s. o. kooskõlas neiu liikumisega paremalt vasakule. Heitel on vaade juhitud neiu. Neiu samal ajal jookseb kolme väikese sammuga, alates parema jalaga, poisi vasakule küljele, teeb takti neljandal osal paremal jalgal hüppe, tõstes sealjuures vasaku jala põlvest kõverdatult ette, ning pöörduvad hüppel vastupäeva ringi, asetades parema käe poisi vasakule õlale, ja painutab ülakeha veidi taha (takt 9), vaade juhitud poisile. Seejärel heidab poiss vasaku käega, tehes parema jalaga rõhulise aste paremale. Nüüd jookseb neiu kolme väikese sammuga, alates vasaku jalaga oma endisele kohale, teeb (takti 4-ndal osal) vasakul jalgal hüppe koos päripäeva pöörlemisega, tõstes parema jala põlvest kõverdatult ette (takt 10). Võttes vöökohavõtte, pöörlevad paariseltsilised päripäeva nagu **1. tuuris** (taktid 11—12).

2. tuur korratakse (taktid 13—16).

Viru valtsi klaverile seatud saatemuusika noot leidub järgmisel leheküljel (lk. 48).

Jooksupolka noot, samuti klaverile seatud tantsu saatemuusikast leidub samas E. Nooruse numbris lk. 49.

[Kolmas tants — „Jämaja labajalg“ vt. lk. 50.]

1. VIRU VALTS

Eesti rahvavärs,
Sdn. A. VEDRO

Parajalt MM ♩ = 132

Eelmäng.

Tants

2. JOOKSUPOLKA

Eelmäng.

Eesti rahvavits,
Sdn. A. VEDRO

Parajalt MM ♩ = 132

5 Tants

3. JÄMAJA LABAJALG*)

OSAVÕTJAID: Vaba arv paare.

ALGSEIS: Tantsijad seisavad paarikaupa ringis, nägudega vastupäeva, neiu poisi paremal küljel.

LÄHTEASEND: Poiss asetab parema käe neiu paremale puusale ja neiu asetab vasaku käe poisi paremale õlale. Välised käed vabalt all.

1. tuur, A-osa: 1. takti 1. osal astuvad mõlemad vasaku jalaga sammu ette. Takti 2. osal viiakse parem jalg luisksammuga mööda põrandat tagant ette ja takti 3. osal viiakse parem jalg ette risti üle vasaku, samaaegse kerge kehakallutusega paremale, ühekordse põlvest vetrumisega tugijalal. Tugijalg toetub labajalale ega tõuse varvasseisu. Teisel taktil astutakse parema jalaga samm ette, vasak jalg viiakse luisksammuga tagant ette risti üle parema, samaaegse kerge kehakallutusega vasakule. Seda kõike korratakse veel 5 takti. Seega on kõnnisamme kokku 7 takti. 8. takti 1. osal pöörduvad poiss paremale — neiu vasakule, s. o. nii, et paarilised jäävad nägudega vastastikku, ja löövad mõlemad parema jala rõhuga vastu põrandat, takti 2. osal rõhu vasaku jalaga, viies samaaegselt vasaku jala parema juure. Takti 8. osal võtavad paariseltsilised vöökohavõtte, s. o. poiss asetab käed neiu puusa ja neiu omad käed sirutatult poisi õlgadele.

1. tuur, B-osa: Tantsitakse 8 takti labajalga päripäeva, ringis liikudes aga vastupäeva (taktid 9—16). Labajalga tantsitakse tervel tallal, jalgu põlvist veidi kõverdades, kusjuures tuleb hoiduda vetrumisest allaüles ja igasugusest kaasapainutusest külgedele, ette ja taha. Tantsimist algab neiu parema ja poiss vasaku jalaga. Iga takti esimesel osal rõhutatakse jala mahaasetamist, kusjuures paarituarvulises taktis poiss rõhutab vasakuga ja neiu paremaga, kuna paarisarvulises poiss paremaga ja neiu vasakuga.

16. takti 1. ja 2. osal tehakse kaks rõhuga sammu ja võetakse lähteasend.

2. tuur, A-osa: Sama, mis 1. tuuri A-osa, kuid selle vahega, et 2. tuuri lõpul jäädakse seisma nägudega vastastikku, seespoolsed käed all pihkseongus (taktid 17—24).

2. tuur, B-osa: Luisksamm, nagu 1. tuuri A-osas, kuid sisemiste jalgadega, ainult selle vahega, et luisksamm sooritatakse paigal, nägudega vastastikku, astetega (poiss vasakule ja neiu paremale) ja keha samaaegse väikese kaasapöördumisega heitejala suunas. Esimesel astel viiakse ühendatud käed heitejala,

s. o. luiskjala suunas ette üles ja teisel astel koos luisksammuga vastassuunas, viiakse ühendatud käed tagasi alt-läbi-üles. Järgmisel astel (poiss vasaku, neiu parema jalaga) viiakse käed hooga alt läbi ette-üles, samaaegse pöördumisega ringi ja käte vabastamisega. Poiss pöörduvad vasakul jalal vastupäeva ja neiu paremal jalal päripäeva, kusjuures hoojalg hoitakse vabalt taga. Hoojalg asetatakse 28. takti 1. osal rõhuga maha (taktid 27—28). Kõik eelpoolkirjeldatu korratakse (taktid 29—32), kuid selle vahega, et 32. taktil tehakse kaks rõhksammu ja võetakse tantsu lähteasend.

3. tuur, A-osa: Sama, mis 1. tuuri A-osa (taktid 33—40).

3. tuur, B-osa: Tantsitakse 8 takti labajalga päripäeva, ringis aga liikudes vastupäeva, kusjuures neiu algab parema ja poiss vasaku jalaga.

Need 8 takti labajalga tantsitakse järgmiselt: poiss, astudes 41. takti 1. osal vasaku jalaga sammu, pöörduvad vasakul jalal ja koputab parema jala kinga ninaga takti ülejäänud osadel, s. o. 2 korda vastu põrandat. Samal ajal aga pöörduvad neiu tavaliste labajalasammudega. Järgmisel, s. o. 42. taktil kordab neiu nüüd sama, mida poiss eelmisel taktil, s. o. pöörduvad vasakul jalal ja koputab parema kinga ninaga 2 korda vastu põrandat. Poiss pöörduvad samal ajal harilikku labajalasammudega. Järgnevais taktides 43—48 on tegevus sama, mis taktides 41 ja 42. 48. taktil neiu ei koputa enam, vaid nii neiu kui poiss teevad kaks rõhksammu ja võtavad tantsu lähteasendi.

4. tuur, A-osa: Sama, mis 1. tuuri A-osa (taktid 49—56), ainult tuuri lõppedes pöörduetakse 2 rõhksammuga nägudega vastastikku nii, et neiu jääb poisist paremale, mõlemal küljed täiesti vastamisi. Poisi parem käsi neiu vasaku käega pihkseongus neiu vasakul puusal ja poisi vasak käsi neiu parema käega pihkseongus poisi vasakul puusal.

4. tuur, B-osa: Nelja labajalasammuga pöörduetakse päripäeva ringi, rõhutades iga takti 1. osa (57—60), ja sellele järgnevalt liigutakse väikeste jooksusammudega tervel tallal ringi kuni tuuri lõpuni, võttes lähtuasendi ja lõpetades sellega ühtlasi tantsu (taktid 61—64).

Märkus: Kui 3. tuuri B-osa osutub selles ettenähtud koputussammu tõttu tantsijaile raskeks, võib soovi korral selle asemel tantsida 1. tuuri B-osa.

*) Jämaja labajala nooti pole toimetusel kahjuks võimalik avaldada. Asjahuvilised võivad selle tellida Eesti Lauljate Liidult (Lai 11, Tallinn) — kas klaverile, puhkpillide- või tantsuorkestrile seatud kujul. Viulinoot leidub ka EESTI NOORUSES nr. 12—1937, lk. 432.

Keemilistest võitlusvahenditest

Kui prantslased 1914. a. heitsid saksa rindele esimesed pisargaasi granaadid, siis ei aimanud keegi, milline tulevik on sellel uuel relval. Aga juba Yperni lahing 22. aprillil 1915 näitas selle tõhusat mõju. Maailmasõjas kasutati kolme võtet mürkainete paiskamiseks vaenlase rindesse: puhumist, gaasilaskmist ja heitmist. Lennukitelt gaasiheitmist ei kasutatud peagu üldse. Missuguseid viise mürkainete heitmiseks arookeemiliste rünnakute puhul kasutada, see sõltub ülesandest, mida soovitakse täita. Viimasel ajal kaldutakse arvama, et vedelate mürkainete „kaelakallamine“ annab tõhusamaid tulemusi kui pommide allaheitmine. Eraldatakse kaht talitusviisi: 1) väljaheitmine surveta, kus nõu võrdlemisi kiiresti tühjendatakse; niipea kui vedel mürkaine õhku satub, muutub ta tugeva vastutuule mõjul peenikeste tilgakeste pilveks ja langeb uduvihmana maha. Nii saavutatud maa märgamine mürkainega on nõrk, millest oleneb ka mõju kestvus, ent nii saab katta võrdlemisi suurt maaala, mille degaseerimine ei tule kõne allagi. 2) Väljalaskmine surve all: puhutakse mürkaine õhku nii, et vastutuule mõju ülimal määral mõjule pääseb ja suuri, kiiresti langevaid tilku moodustab. Mõlemal juhul on oluline, et lennuk arendaks madallendu. Kasulikemaks lennukõrguseks peetakse 10–25 m.

Kõige kindlam viis arookeemilise hädaohu vastu võidelda on teadlik olla sõjagaaside liikides ja toimetes. Ainult nii saab tavalist hirmu gaasi eest ületada ja ka keemilise relva moraalselt mõju vähendada.

Oma mõjuviisi järgi elavale organismile võib keemilisi võitlusvahendeid jagada kahte liiki: ühed, mis sissehingamisel vigastavad hingamiseluundeid ja teised, mis peale selle veel naha välispinnale hävitavalt mõjuvad. Olgu tähendatud, et sama mürkaine võib ka mõlemal viisil mõjuda, vastavalt esi-

nemisviisile. Nii mõjuvad vedelad kollaseristi gaasid naha sööbemürkidena, kuna nende aurud sissehingamisel mõjuvad kui roheliseristi gaasid. Õnneks ei saa kõiki mürkaineid kasutada keemiasõjas, sest sõjagaas peab vastama peale mürgisuse veel tervele reale tingimustele. Kõigepealt peab ta vähima annusena mõjuma kas mürgitavalt või ärritavalt ja inimese või looma muutma kähku võitlusvõimetuks. Tema aurud peavad olema õhust raskemad, vastasel korral haihtuksid ka tihedaimad gaasipilved.

Keemilised ühendid, mis on sõjagaasidena kasutatud, peavad olema hästi lenduvad, kui nad aga hariliku temperatuuri juures on kõvad, siis kergesti tolmuks muutuvad. Teise tähtsa omadusena tuleks mainida gaasi paiksust, mis teatud ala teeb pikemaks ajaks liiklemisohhtlikuks. See omadus sõltub aine lenduvusest, õhu ja maa niiskusele vastupidavusest, mapinna keemilistest omadustest, temperatuurist. Paljud keemilised mürkained ei tule sõjagaasidena kõne alla, kuna nad õhusleiduva veeauruga või hapnikuga kokku puutudes moodustavad uusi kahjutuid ühendeid. Need ained, mis paigutatakse pommidesse, granaatidesse või miinidesse ei tohi keemilisse ühendusse astuda neid ümbritseva metallkestaga, ega ka lõhkeainega ja peavad temperatuuri ja rõhumiskindlad olema ja lõpuks peab nende massiline tootmine olema võimalik ja odav. Mürkaine kasutamise puhul sõjagaasina tuleb veel arvesse üks oluline seik, (nn. kandejõu piir), nimelt gaasitiheusus õhus, mis terve inimese muudab ühe minuti jooksul võitlusvõimetuks. Kuna sõjagaaside liigitamine on eriseisukohtadelt lähtudes mitmeti võima-

lik, siis õhukaitsese seisukohalt oleks jaotus järgmine:

I. Ärritavad ained:

- a) Pisargaasid;
- b) Nina ja kurku ärritavad (sinine rist).

II. Lämmatavad (mõjuvad kopsudele — roheline rist).

III. Sööbivalt mõjuvad (nahka kahjustavad — kollane rist).

IV. Teised kahjulikud ained (verega närvimürgid).

Nimetused sinine, roheline ja kollane rist on pärit maailmasõjast, kus mürgiti erisegudega täidetud mürske värviliste ristidega.

Pisargaasid sisaldavad keemilisi ühendeid, mis esmajoones silmadele ja õige suures tiheduses — ka nahale kahjustavalt mõjuvad. Selle grupi peaesindajaiks on B-aine (broomaceton) ja Bn-aine (broommetüleetülketoon). Nendega täidetakse miine ja granaate, ka käsigranaate. Juba 0,3 mg m³ jätkub pisaratevoolu esilekutsumiseks ja 4—5 mg m³ kohta ei ole võimalik üle minuti taluda. Veel võiks nimetada klooracetonphenooni, mille mõju on eriti tugev, tema lihtne valmistamisviis lubab talle eeldada suurt tulevikku. Tema kiire mõjumisviisi ja järelmõjude puudumise pärast kasutatakse teda politseirelvana, peamiselt Ameerikas.

Siniseristi gaasid mõjuvad eriti tugevasti ninale ja kurgule, üldse väliste hingamiselundite limanahkadele — suuremas tiheduses mürgitavalt. Clark I, II ja adamsiit on selle grupi peamised esindajad, ning neid on võimalik nende vähesel lenduvusel tõttu vaid tolmuna õhku paisata. Et tõhusat mõju saavutada, selleks paigutati S. † ained granaatidesse. Neist on võimalik valmistada ka suitsüküünlaid, kus mürkaine põlemissoojuse mõjul gaasistub. Siniseristi gaasid kuuluvad tugevamate ärritusainete hulka. Õhk, mis 1 mg m³ sisaldab neid aineid, teeb juba 1 min. jooksul võitlusvõimetuks. Aga alles tuhandekordne annus mõjub sama aja kestel mürgitavalt.

Kui paigutada siniseristigaasi sissehinganu puhta õhuga ruumi, siis ka värskes õhus jätkub gaasimõju kuni saavutab 15 minuti jooksul oma maksimumi, et siis aeglaselt kaduda. Esi-

algsele nina ja kurgu ärritusele seltsib tugev nohu ja sülje eristamine. Tugevad aevastused hakkavad vaevama, seoses rõhumisega rindades tekib ka „õhupuudus“, peavalu, kõrvade kohisemine, hammaste ja lõualuuvalu, mis aga hiljemalt 2 tundi pärast mürgitatud õhu kõrvaldamist kaob. Kõik need nähted koos põhjustavad massides pannaika. Aga peab meeles pidama: pisarate vool ja aevastamine on terviseks (!), normaalsed mürgi ärareageerimise viisid.

Roheliseristi gaasid ärritavad silmi, sügavamaid õhukanaale ja kopsusid, kuna nina ja kurk vähesel määral kannatavad. Tähelepanuvääriv on tugev mürgisus, mis ärritavuse kõrval esiplaanile kerkib. Sageli pärast näivat kosumist 4—5 tunni möödumisel avaldub alles tõsine mürgitus. Juba õige nõrk kontsentratsioon pideva sissehingamise korral on surmav.

Rohelise risti gaasidest tuleks esimesena mainida kloori, mida kasutati Yperni lahingus. Kuna kloori vastu on kerge kaitset leida, siis on vähe uskuda tema kasutamist tulevikusõjas. Ameerikas olevat leitud, et oma suure keemilise reaktsioonivõime tõttu oleks teda tõhus heita lennukitelt alla, et kahjustada masinate metalloosi. See oleks ka esmakordne juhus, kus gaasisõda on suunatud metallide, materjali vastu. Mürगतavalt suurema tähtsuse kui kloor omab fosgeen, vedelik, mille keemispunkt on 8° C. Tema ärritavusvõime on märksa nõrgem kui harilikudel ärritusgaasidel, kuigi sageli väidetakse, et see üldse puudub. Ta omab iseloomustava kõdunevale heinale sarnaneva lõhna. Vee mõjul ta laguneb kergesti, kusjuures tekivad soolhape ja süsihapugaas. Teine samalaadne sakslaste poolt tarvitusele võetud nn. per-aine on samuti vedelik, mis keeb 127° C juures, põhjustab fosgeenile sarnanevaid mürgitusnähtusi. Roheliseristi mürkide hulka kuulub veel klooripikriin või klop, mis on samaaegselt tugev pisargaas ja ka kopsumürk ning leidis omal ajal laialist kasutamist granaatides ja miinides.

Kollase risti gaasidest tuleks esimeseks mainida yperiiti või (nagu inglased teda nimetavad) sinepi gaasi —

temale omase sinepi lõhna tõttu. Puh- tal kujul on ta värvitu vedelik, nõrga aromaatilise sinepi lõhnaga, keemis- punktiga 216° C, sellepärast aurab ta harilikku temperatuuri juures väga aeg- laselt ja tekitab maa peale sattudes pi- devaid gaasipilvi, mis sissehingamisel ja naha peale langedes tekitab raskesti paranevaid haavu, paiseid. Kuna tema ärritusvõime on suur ja piisad nahal vähe märgatavad ning alles tundide möödudes kutsuvad esile nõrga pune- tuse, mis hiljem muutub nädalaid para- nemiseks nõudvateks paiseteks. Küll võib esimese 10—15 m. kestel piserda- tud kohtade määrimine kloorlubjapud- ruga ära hoida põlendikkude tekkimist. Kuigi gaasimask tema eest teatud kait- set pakub, on siiski yperiidi eriliseks omaduseks tungida läbi riide, naha ja isegi kummi. Ainult eriliselt valmistat- tud ülikond võib pakkuda täielikku julgeolekut. Ameeriklaste poolt võeti tarvitusele 1915. a. levisiit, tugeva kurereha lehtede lõhnaga mürkaine, mis nahale sattudes kutsub esile kohe tugeva ärrituse, kuid vähemkardeta- vaid haavu. Vee mõjul laguneb kerge- mini kui yperiit. Kõik kollase ristigaa- sid mõjuvad tugevasti nahakudedele, kapillaaridele ja närvidel. Samuti mõ- juvad nad silmadele ja põhjustavad pi- medaksjäämist.

Viimasesse gruppi kuuluvad vere ja närvimürgid, mis vere ringvoolus ja närvisüsteemis häireid esile kutsuvad

ning juba nõrgas kontsentratsioonis surmavaid mürgitusnähteid esile kut- suvad. Ka kutsuvad nad esile tagasi- hoidlikku sügelemist. Nendest oleks mainida võimsamaid: sinihape ja broomcyaan. Sinihape, mis muidu on tugevamaid mürke, ei anna sõjagaa- sina soovitud tagajärgi, kuna sinihappe gaasid on õhust kergemad ja haihtuvad kergesti ning ei mõju üldse kahjusta- valt kui neid õhus leidub alla mürgitu- seks vajaliku määra. Surmav annus sinihapet on 0,06—0,1 g. Kui aga ke- hasse satub pidevalt, ütleme 12 tunni kestel 2 grammi sinihapet, ei avalda see üldse mõju. Seega sinihappe taga- järjekal kasutamisel sõjagaasina peab saavutatama minimaaltihedusega „pil- ve“, mida aga raske on saavutada, nagu prantslaste korduvad vasturünnakud sakslaste vastu on näidanud. Samuti on ka broomcyaaniga raske häid tule- musi saavutada, nagu seda maailma- sõja kogemused on näidanud.

Sageli hellitatakse lootust, et tule- vikusõjas leiavad kasutamist uued sõja- gaasid või „supermürgid“, mis oma võimetelt seni tuntud ületavad ja mil- lede vastu üldse kaitset pole leida. Kuid võib öelda, et need on ülepingu- tatud lootused, kuigi maailmasõja lühi- aegsed kogemused ei võimaldanud mürkainete kõiki positiivseid omadusi tühjendavalt tundma õppida.

E. Saadre

Külakoolmeister

Pärast seda, kui viis kähisevat kellalööki katkestavad öövaikuse, on kuulda kellegi rin- gutamist. Terane silm võib seletada palakate vahelt väljapugevat inimkogugi. Kohe selle järele müksab kõrval, klassiruumis pikutav poisike oma veel magavat naabrit ja sõnab: „Koolmeister tõusis juba üles.“ See, kelle kohta need sõnad öeldud, läidab samal ajal tiku ning süütab lambi. Siis ta tõstab ette virna koolivihke ning hakkab neid lehitsema. Selle töö ta oleks pidanud sooritama õieti juba eelmisel õhtul. Seda ta oleks teinudki, kui ta mitte samal ajal ühest vallamajas peetud koosolekust poleks pidanud osavõtma.

Läbivaadatud vihkude kuhik hakkab üle- tama juba ülejäänuid, kui kõrvalruumis algab äkki káratsemine — kooliklassis õõbivad lapp- sed on ärganud. On kuulda, kuis nad ko-

ristavad aluskotte, et viia neid päevasesse panipaika, koolirehe nurka. Sellele toimin- gule järgneb silmapesu ning riietumine, neile omakorda pinkide-laudade kohalepanek. Kõiki neid askeldusi saadab kõrvulukustav kisa. Vihkude läbivaataja on sellega aga juba nõnda harjunud, et ei märkagi. Nagu kella- tiksumine on see kära sööbinud verre. Kui aga seinaga taga tekkib äkki vaikus, haistab ta kohe korrarikumist. Ja ta arvamine pole pet- nud, kaks poisijõnglast jõllitavad vastamisi ning müksivad üks-teist. Koolmeister laben- dab olukorra sellega, et asetab pusklejad nurka põlvili. Siis ta läheb tagasi, lõpetab kirjatööde paranduse ja einetab.

Kohe selle järele algab õppetöö. Vanemad klassid peavad välja otsima tahvlid ja krihv- lid. Esimesega jätkatakse venekeele tuupi-

mist. Püütakse meenutada eelmises tunnis läbivõetut. Selgub, et kõik on õõ kestel ununenud, nagu oleksid hiired käinud magavate laste päid tühjendamas. Õpilane, kelle poole koolmeister pööranud, pistub, häälitseb ebamääraselt, ahmib suuga õhku ning jääb siis stüüdlaselt enda piinajale näkku vahtima. Järgmine väljahüütu ei ava enam suudki, pööratab vaid silmi ja ohkab. Kui kolmas ja neljas tema eesküju jäljendavad, muutub õpetaja nagu murelikuks. Tal on tunne, nagu oleks ta midagi tarviliku tegemata unustanud.

Lõpuks ometi tõuseb kusagilt pinginurgalt arglik lapsekäsi ja lahendab olukorra. Selgub seegi, et kaheteistkümnest õpilasest teavad ülesannet ainult kaks.

Kuid kõigi ainetega ei ole lood nõnda kurvad. Usuõpetuse tunnis edeneb kõik imeväärse kergusega.

Ja nõnda see läheb, kord künkuliselt, kord ladusamalt, kuni päevatöö lõpul. Roidunult ja tüdinenult sammub koolmeister oma tuppa. Kehva lõunasöögi juures ta unistab pikast, kosutavast jalutuskäigust.

Aga veel enne, kui koolmeister jõuab lõpetada söömist, siseneb tuttav taluperenaine. See algab pikka juttu ilmast ja inimestest. Hakkab juba videvikuks kiskuma, kui ta arvab heaks lahkuda. Siis, nagu mõõdamines tähendab: ta tulnud koolmeistrihärat lapseristsele paluma. Tuleval pühapäeval mõelnud nad oma pesamunale nime anda.

Hetkel, mil ta väljub majast, sõidab õuele võhivõõras külamees. Selle kohtamise tulemuseks on, et koolmeister veel samal õhtul peab sõitma kaheteistkümnelt kilomeetri kaugusele, üksikusse tagametsa tallu vanapere-meest kirstu panema. Ta katsub ennast vabaks rääkida, kuid see ei õnnestu. „Kõster“, seletab külamees, „on ära sõitnud ja õpetajal on pimesoolika lõikus.“ Et laip ei või jääda puusärki asetamata, istub koolmeister samas reele ning sõit läheb lahti.

Kesköö paiku jõuab koolmeister koju. Ta on nüüd nii väsinud, et juba püstijalu seistes kipuvad silmad kinni. Aga tööpäev pole veel lõpul: vallakohtumees, kes linnas käies tublisti viina on võtnud, tirib ta veel voodist välja. Ta peab aitama tühjendada pudelit. Ta teebki seda, sest nad on „tutumehed“. Tervelt kaks tundi tuleb tal nüüd istuda ja kuulata, kuidas joobnud talumees lallutab üht ja sama lauset: „Oled ikka va täitsamees, sellepärast astusin ja astun alati koolimajja sisse.“

Kell kolm öösel pääseb koolmeister lõpuks voodisse. Ta ei tunnegi endal enam und olevat. Tunneb vaid, et on uimane ning et ta jalad ei taha teda enam kanda. Nii purjus ta siiski veel ei ole, et ta ei oskaks mõelda,

et see tänane päev pole ta elus mingisugune erand, vaid et sellised nad tal enamuses ongi...

Ja neist „sarnastest päevadest“ kogunevad kuud, kuudest omakorda aastad. Ühel heal päeval leiab koolmeister, et parim osa ta elust on jäänud juba seljataha, leiab, et ta oleks pidanud korraldama oma elu kuidagi teisiti. Nüüd aga on juba hilja. Alalisist jootudest ja „tutumeestega“ istumistest on ta iseloom tublisti muutunud. Alkohool on saanud tema isandaks. Ta ei saa enam hästi oma ülesannetega hakkama, et ta on aga „täitsamees“, andestatakse talle palju. Koolmeistrist räägitakse nüüd, et see teadvat küll eksimatu kindlusega, missuguses talus hiljuti õlut tehtud, ristimisakte ta unustavat aga pastorile edasi anda. Selletõttu hakkavad ilmema juhtumid, kus meetripikkused jõmpsikad, kes paterdavavad juba karjavainul, on kirikuraamatute järgi alles sündimata.

Et sellelaadilised juhtumid ei kao vaid koguni sagenevad, on vallavalitsus sunnitud andma asjale ametliku käigu. Sääli siis leitakse, et parim, mis võidakse teha vanale koolmeistrile, on — saata ta pensionile.

Pensionäriks endale ei too see elumuutus just palju uut. Lastõpetamisest ta küll vabaneb, kuid igatlaadi joodud ning koosviibimised, mis viimasel ajal ta elu peamiseks tuumaks muutunud, jäävad talle ikkagi. Vahe seisab selles, et nüüd teda enam ei vajata sinna ega tulda talle ka järele. Nüüd ta läheb sinna ise, läheb „kogemata“. Sellega harjutakse peagi ja keegi ei nurise.

Neil päevil on koolmeister-pensionär juba aastates, kus ta endised õpilased hakkavad oma lapsi koolipingile saatma. Ajad on vahepeal palju muutunud. Riigipiiridki ei ole enam endised, ka koolimajad on teistsugused. Vanat külakoolmeistrit ei ole enam kellelgi vaja. Teda ainult haletsetakse, sest ta on üksik ja õnnetu. Vahel, kui temalt küsitakse, miks polevat ta abiellunud, pilutab ta mõtlikult silmi ning vastab: „Arvan, et mulle enda jaoks caleski aega ei jäetud...“

Ning siis, lõpuks saabub ka seegi silmapilk, mil kunagine külakoolmeister algab oma viimast reisi — kalmistule lihtsas puukirikutekes. Ja juhtub, et see sünnib ühel süngel sügispäeval, mil tuulepuhangud nagu vihaga keerutavad kolletanud lehti. Loomulik, et see on juhus. Kuid on's seegi juhus, et sellel päeval koguneb kalmistule palju saatjaid ning et, need aeg-ajalt, olgugi küll vargsi, kutsutavad silmanurgist pisaraid?

Ja kui seistakse juba kinniaetud kääpa ees, tunnevad äkki paljud, nagu oleksid nad isiklikult midagi asendamatu kaotanud...

Ludvig Peets

Suusatamise õigest õppimisest

Mie suusasport on veel lapsekingades. Me pole aga õigustatudki enam nõudma seni, kuni ei pöörata rohkem tähelepanu suusatamise õppimisele. Kui momendil võib soomlasi lugeda maailma parimateks suusatajateks, siis peab teadma, et nad seda on saavutanud suure tööga. Alles kümme aastat tagasi käisid soomlased pea püsti tõekspidamisega: „Nagu iga laps hakkab ise käima, nii hakkab soomlane ise suusatama.“ Saades aga lüüa suusatamise kõigil aladel norralastelt ja isegi kesk-eurooplastelt, taibati, et suusatamistki tuleb õppida. Nüüd asuti tähelepanelikult jälgima suusatamisviise. Võeti abiks foto- ja filmiaparaat, mille abil jäädvustati paremate meeste töö suuskadel, millest hiljem nopiti õpiseid. Tulemuseks on see, et alates 1930. aastast on soomlased jälle suusamaailma valitsejad.

On huvitav tundma õppida suusatajate väljaõpet Soomes. Praegu teostab seda „Soome Suusaliit“, kelle elukutseliseks suusatreeneriks on mitmekordne maailmameister Veli Saarinen. Tema abideks on Aaro Eloranta, Tauno Lappalainen murdmaasuusatajate ettevalmistuse alal ja Eino Penttila mäesõitjate alal. See treenerite kaader on peamiselt võistlussuusatajate ja suusatamisõpetajate ettevalmistamiseks. Igal spordiühingulgi on paar suusaõpetajat, kes saavad ettevalmistuse igal talvel paarinädalasel kursusel Soome Spordikoolis. Mäehüppajate ettevalmistamiseks toimuvad igaaastased õpetajate kursused Lahtis. Aegajalt suuremale mäele ülemines saadakse kätte õige hüpetehnika, julgus ja kindlus. Mäesõitjate (slalomi) ettevalmistamiseks peetakse märtsikuul Tunduris ühenädalased kursused. Viimasel alal tunnustavad soomlased, et nad veel praegugi on lapsekingades.

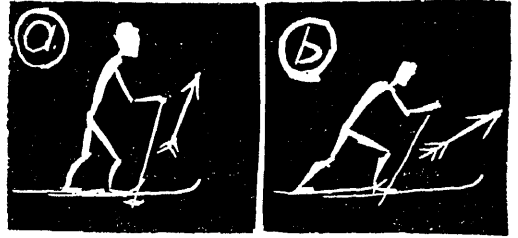
Suusatamise õppimisel on aluseks vastupanu ja kiiruse arendamine. Vastavalt keha eriomadustele tuleb arendada ja täiendada teisi kehaosi. Jooksjad omavad suusatajale vajalike tugevaid jalgu ja peavad arendama oma käsi ja ülakeha. Tugeva kehaehitusega ja õlavartega sportlased aga peavad arendama oma siseelundeid ja jalgu.

Õppimise vältel teostub töö järgmise kava kohaselt:

1. Õige kehaasend ja keha valitsemine;
2. Tõuge ja liiglemine;
3. Keppide käsitlemine;
4. Kõigi liigutuste rütmiline ühtesulatamine ja hingamine;
5. Lihastejõu otstarbekas kasutamine ja lödvendus.

1.

Suusatamisel kehahoiak on kallutatud ette enam kui käigul ja jooksul. Keha ettekallutamise saavutatakse jalatõuge sõidusuunas. Joonisest a nähtub, et jalatõuge on suunatud üles. Joonis b järgi võimaldub jalatõuke sooritamine sõidusuunas. Keharaskus areneb vabalt nõtkuvat polvedel. Keha ette-

kallutamise suuruse määrab maastiku iseloom ja keppide pikkus. Norralastel ja Kesk-Eurooplastel on keha hästi ette kallutatud, olenevalt sealsetest suurtest tõusudest mägedes. Soome maastik pole nii mägine, mis pärast keppeid on veidi pikemad ja keha vähem ettekallutatud. Soomlaste eriliseks omaduseks on aga sujuvalt nõtkuvad ja sirgenevad põlved. Liikuvate põlvedega saavutatakse suusammu pikkus, mis soomlaste juures on kujunenud võrratult heaks. Suusammu pikendamiseks lisatakse jalatõule veel puusa pöördumine tõuke suunas ja kepitöö pikendamiseks õlavarre pööramine kepitöö suunas. Niisiis puusad pöörduvad tõukejala suunas, samal ajal aga õlavöö pöörduv vastassuunas, et suurendada kepitõuet Nii saavutatakse keha tasakaalgi, kuna muidu oleks keharaskus kaldunud külgsuunale.

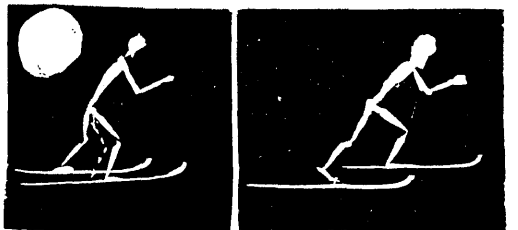
Ettekallutatud ja pööratava ülakeha töö peab toimuma liikumissuunas, mitte külgedele. Kõike seda saab õppida ainult pikkadel harjutusmatkadel. Kasulik on seda teha kahekesi, teine-teise viigu parandades. Üksi sõites tuleb kasutada päiksepaistelise ilmaga lumenjännale langevat enese varjupilti, millelt saab jälgida keha liikumissuundi.

2.

Tõuke sooritamiseks jalgadega kõverdatakse algul tugevasti põlvedest mõlemad jalad; tõukejala kand on tihedasti suusal.

Tõuge sooritatakse sujuvalt, järjest suureneva liikumisega, mis — algab puusanurga sirgenemisega (joon. 3) — jätkub põlve sirgenemisega ja — läheb üle kiirele jalalaba sirgenemisele, mis annab viimase tõuke ja sunnib jalakanna suusapinnalt ülestõusma. Jalakanna tõusmine suusakannalt on ajaliselt kõige viimane tegevus.

Mida paremini suusk tagasilibisemist peab, seda võimsam ja hilisem võib olla jalatõuge.

Tõuke algus... ja lõpp: põlv peagu sirge

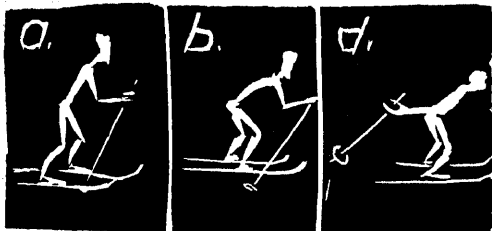
nii saavutatakse edukas libisemine, kuna tagantpoolt antud tõuge läheb ette, mitte üles.

Tõuke sooritanud jalalihased lastakse lõdvaks, jalg hõljub ise oma raskusega ettepoole ja läheb sujuvalt keha alla, võttes enesele kõverdatud põlvega keharaskuse ning olles valmis sooritama uut tõuget.

Tõuke algul ja abil siirdub keharaskus libisevale suusale, mille jalg on põlvest kergelt kõverdatud ettepoole. Keha tasakaalu säilitamiseks tuleb keharaskuse üleviimine sooritada rahulikult ja sujuvalt. Ka see on õpitav ainult pikaaegse harjutamise teel.

3.

Keppide asetamine lumme sünnib hästi suuskade lähedal ja sõiduhuost olenevalt saapainade kohal või veidi eespool. Mida suurem on sõiduhuog seda enam ette hõljuvad kepid. Kapi tõuge algab sellega, et: — korraga tõuke puhul lastakse keppidele algul keharaskus, millega algab juba keppide töö (asend a ja b) — kui keharaskus on kaldunud täiesti ette algab käte töö keha ligidalt sooritatud küünarvarre sirgenemisega ja viimse võimaluseni tagasiheitmisega, kusjuures lõppmomendil suusakepid jäävad vabalt rippuma põidla ja esimese sõrme vahele, peopesadega ülespoole. (asend d).

Vaheldumisi tõuke puhul algab tõuge samuti kõverdatud käega. Enne pöördub ülakeha tõuke suunas ja siis alles sirgub käsivars ja sooritab tõuke lõpuni taha, nagu seda korraga tõukegi puhul. Keppide töö peab olema kooskõlas teiste kehaliigutustega.

Üldiselt kepitõuge olgu sooritatud ajaliselte veidi hiljem kui jalatõuge. Selleks on kaks põhjust:

— pärast jalatõuget on keha kallutatud enam ette, sellega on võimaldatud kepitõuge rohkem ette, kui püstsuunas;

— jalatõuke ajal kepid on veel maas ja hoiavad tõukejalga tagasilibisemast.

4.

Keha, jalgade ja keppide koostöö peab olema sujuvalt ühtesulatatud. Ülakirjeldatud jalgade ja käsivarte töö aitavad kehal liigutsi sooritada kergelt ja sujuvalt.

Kogenud suusatajale on omane täielise kerge ja tasakaalu säilitamine.

Liigutuste sooritamine olgu täiesti mehaaniline, nii et nende sooritamisel ei tarvitseks mõelda.

Rütm peab säilima võimalikult rahulikuna ühtlasena, et ei tuleks äkilisi tempomuudatusi, mis soodustavad väsimist. Maastikust tingitud rütmimuudatused tulevad rahulikult teostada.

Rütm on lähedalt seotud hingamisega, mis sündigu kooskõlas kogu keha tööga. Rütm määrab hingamistiheduse; hingamissügavuse määrab aga töötamiseks vajalik hapnikuhulk.

5.

Igal suusatajal on oma individuaalne suusatamistöö, kuid põhialuseks on töö jagamine kõigi lihaste vahel võrdselt, kusjuures tuleb arvestada nende suurust ja võimsust. Tugevate jalgadega suusataja kasutab oma jalgu enam kui nõrgemaid kehaosi jne.

Üldiselt antagu jalgadele enam tööd kui kätele. Suurtele keha- ja kõhulihastele antagu ülesandeks ülakeha pööramine ja kallutamine.

Algajale on tähtis õpetada, et nad oskaksid lihaseid õigel ajal pingutada ja lõdvendada. Kuni seda ei osata sünnib suusatamine rabelevate järskude liigutustega.

Samal ajal meistersuusataja näitab sujuvat, vaevata liuglemist. Edu on olemas ökonoomsusest lihastejõu kasutamisest s. o. lihaste õigeaegsusest pingutamisest ja lõdvendamisest.

Liigutustel kasutatagu ainult neid lihaseid, mis vajalikud töö edukaks sooritamiseks. Lõdvendamist võimaldab ja õpetab pikaaegse usina suusatamisharjutuse kõrval ka õieti teostatud võimlemine (vt. E. Noorus nr. 1—1939, lk. 18).

Nii nägime, et on terve rida üldisi juhtnõure, mis maksivad kogu suusatamistöö juures. Lisandub veel suusatamisviiside õppimine, millest järgmisel korral.

Otto Tamm

Nobeli kirjandusauhinnast

JA

Nobeli laureaadest

Kui möödunud sajandi lõpupäevil loodi Nobeli kultuuri ja teaduse auhinna sektsioonina kirjandusauhind, siis pidi see saama üldtunnustet mõõdupuuks maailmakirjanduse aktuaalsete loovjõudude saavutusile. Selle auhinna ülesanne oli raskem ja vastutusrikkam kui eksaktteadusis jagat auhindade oma: kui nende objektiivne laad ei võimalda kuigi laialdast pinda subjektiivsele väärhinnanguile, siis on siin objektiivne otsustuse loomine väga raske ja ebakindel. Aga neile seikadele vastas ka tolle auhinna missioon.

Oli tegemist suurejoonelise üritusega, esimese endasarnase katsega luua hindav instants oleviku maailmakirjandusele tema koguulatuses. Võinuks võrrelda seda ehk luulevõistlusiga antiikseil olümpiaal, ent tingimused olid siiski tunduvalt muutunud. Juba valikumaterjali suurenemine ühelt rahvalt maakera kultuurrahvaste kogumikule oli suure tähtsusega, veelgi olulisem aga vaimuelu totaalsuse vahepäälne kadu. Antiikses Kreekas oli kirjandus osa elu terviklusest, sammudes temaga alaliselt kaasas; ta ei sivutand teda, vaid oli harmoonilises kooskõlas publiku mentaliteediga. Järelikult evis avalik arvamus kõik kriteeriumid poeedi elutöö objektiivseks hindamiseks. Kui mõni Sophokles või Euripides rajas uusi teid, siis tegi ta seda, saadet publiku kaasaskäimisest ja mõistmisest.

Milline olund aga 20. sajandi algul! Vastandlike tendentside samaaegne esinemine; hoolimatute pioneeride hüüel-sammudega ettetõttamine ajast; „ühiskondliku tellimuse“ sõda iseseisva kirjanduse vastu, kasutades poliitilisigi vahendeid tema vägivaldseks suunamiseks.

Aegki, õiglasim kõigist kohtunistest, on kukutat oma troonilt: mineviku suhtes toimetatakse alalisi ümberhinnanguid, ei jõuta kokkuleppele, kas eelista Baudelaire'i või Lautréamont'd,

Scotti või Lewis Carrollit, Burnsi või Blake'i.

Siin pidanuks Nobeli kirjandusauhind piirduma oma ainsa tõelise missiooniga, mis oleks edumeelse kirjanduse ergutamise ja toetamise vastukaaluks reaktioonilistele jõududele. Sel juhul tulnuks küll luuta paljud võimalikud kahtlused auhinnatava toodangu objektiivses soliidisuses ja püsivuses; ent kas ei näita meile ajalugu, et vanade reeglite „eputavad“ ja „ebasoliidsed“ ignoreerivad on saavutanud püsiva paiga parnassil, unustet aga need, kes pidasid kinni kangekaelselt „igavesist“ tõdedest.

Küll ei kao risk, et nii mõnigi edasirühk tunnustatakse tulevikus eksiränakuks ja umbtänavaks, aga kes võib taunida seda, kes on pärjand julget ja iseteadlikku uuendajat, olgu selle elutöö lõplik väärtus missugune tahes? Esmalt kannatab iga novaator üksilduse ja tunnustetamatuse all, ja temale jagatav auhind leiab kindlasti õige koha, teiseks on arengu ergutamine igal juhul viljakas tegu, viigu see areng ka vahete-vahel umbtänavasse.

Häda aga sellele, kes on soosind hiljem taunitavat tagurlust — temale ei leidu ühtki vabandust. Mitmekesised on tema patud: esiteks toetab tema massi nõmedat ebaõiglust, pillab tunnustust vääritle ja lõpuks takistab vaimuelu arengut.

Millised aga on Nobeli auhinna saavutused?

Häbiga peame mõnma, et poleks kuigi raske kirjutada praegu 20. sajandi kirjanduse sünteetilist arenemislugu, mainimata ühtki Nobeli laureaati. See on kurb nähtus. Kurb ja mõtlemapanev.

Me ei leia peagu ühtki kirjanikku Nobeli laureaate ridades, kellela oleks mõeldamatu 20. sajandi spetsiifiline kirjanduslik pale. Küll aga leiame kas hoopis tähtsusetuid kolmanda-

järgulisi talente (Karlfield, Echegaray, Eucken, Mistral, Deledda) või 19. sajandi suurus, kes on nagu kogemata jäänd elama veel 20. sajandisse, kus ei pesitse vähimalgi määral nende loomingu raskuspunkt (Hauptmann, France), kusjuures nende auhindamine toimus ajal, kus me sajand oli juba loond endale oma kirjanduse (esimesel 1913, teisel 1924), või jälle moesuurusi, keda ümbritseb publiku soosing ja jumaldus, rajanevad aga päris eklektilisile aluseile (Glasworthy, Lagerlöf, Undset, Mann, Rolland), millega ma ei taha eitada nende teoste „kaalu“, aga küll nende iseseisvat väärtust juba loodud kultuurivarade rikastamises.

Kus on aga kõik need mehed, kes ei kuulu ainult „paremaid“ turutarbeid rahuldava eepilise realismi ridadesse? Kus Joyce, Apollinaire, Giraudoux, Péret, Eluard, Claudel, Gide, Valery, Proust, Bréton, Tzara, Kafka, Rilke, Arp, Strindberg, Huxley, kelle nimed on me sajandi teetähiseiks? Ainult paar draamatikut esindab tõelist 20. sajandit (Maeterlinck, Shaw, Pirandello).

Veel selgemaks muutub olund, kui sirname üksikute rahvuste esindajaid: kes julgeks väita, et I. Bunin, elujõuetu pagulaskonna ebajumal, oleks kohe vene 20. sajandi lüürika suurmeistriks Pasternakide, Majakovskite ja Belõide seas, kes on tõsiselt rikastanud maailmakirjandust uute väärtustega. Ja aja tarbelaulik Yeats kõrgemal oleviku gigantsemate suurteoste loojast Joyce'ist; Spitteler ja Eucken, ebakirjanduslikud filosoofeerijad, suuremad geniaalsest lüürikust Rilkest ja geniaalsest prosaistist Kafkast; usin kroonik Martin du Gard enam kui Gide või Valery, ja — last not least — Karlfield enam kui Strindberg. Jah, isegi väljudes üldtunnustetuse seisukohast, on Nobeli kirjandusauhinna ajaloo suurem osa ainus väärsammude seeria. Ja mis ütleb veel tulevik Mistralide, Karlfieldide ja Euckenite kohta, keda me praegu juba ei saa hinnata? Mõõngem rahulikult: pole meieaegsel kirjandusel olnud mingit kasu Nobeli auhinna. Ükski auhindamine ei püngi julgele žestile, mis võiks minna ajalukku.

Saavutet pole selle hinnaga midagi pääle kirju kirjanikurea, kust otsime asjatult oma sajandi näo vormijaid, leiame aga lihtsalt keskpäraseid liitaraate külluses.

*

Viimasel ajal on ilmunud meil sari, mis oma ulatuselt pretendeerib aktuaalse tõlkekirjanduse päävajaduse täitmisele — „Nobeli laureaadid“. Valiku alus on põhimõtteliselt õnnelik: 20. saj. kirjandus, mille selektsioon on toimunud objektiivsel ja laimial internatsionaalsel alusel. Viga seisab aga Nobeli auhinnas. Tema laureaadest saanuks vaevalt ühe sarja head kirjandust praeguse nelja-viie asemel. Me tõlkekirjanduse rikastamiseks aktuaalse väärtkirjandusega sellisel hulgal on see alus täiesti kõlbmatu. Kuidas õigustada seika, et Sienkieviczi keskpäraseid, aga õpetlikke ajaloolisi jutte on eestindet pooltosinat kõidet, pole aga ei „Ulysses“ ega „Monsieur Teste“i. Ja „Kõrkjad tuules“ ja „Tuuleveskid“ ja „Punased Hanrahanid“ sobiksid mõnda LKR väljaandesse, aga neid pakutakse maailmakirjanduse tähtteoseina!

Ja isegi samal alusel saanuks koostada paremat valikut. Kuidas õigustada Hauptmanni esindamist „Atlantiseaga“, tema nõrgima teosega kõigi kriitikute silmis? Miks Pirandellolt vaid kaks perifeerset teost, mis annavad tema loomingust samasuguse pildi nagu „Jumalata“ Metsanurgast või „Musta mantliga mees“ Vildest? Ja Gjellerupilt mitte temale auhinna toond „Palverändur Kamanita“, vaid nõrk „Tuulik“? Kummaline ka üksikute kirjanike põhjusetu eelistamine (Sienkieviczi paarituhande lhk. vastu Shaw' paarsada!). Ei, kogusummas ei saa „N. L.“ lugeda oluliseks rikastuseks me vaimsele raudvarale. Valiku alus on õigustetav vaid reklaami mõttes (keigarlik tõusik mõõdab ju kõike aumärkide ja ordenitega) või siis väga arenend tõlkekirjanduse juures, aga kui nõnda jätkatakse meil „väärtusliku tõlkekirjanduse“ hankimist, siis ootame asjatult maailmakirjanduse varade assimileerumist laiemas publikus.

J. Laaban

Teos President K. Pätsist

President K. Pätsi läheneva 65. a. sünnipäeva puhul on ilmunud uudisteos „EESTI VABARIIGI PRESIDENTI KONSTANTIN PÄTS“, mille eluloolise osa on elavas ja lihtsas sõnastuses kirjutanud tuntud koolimees, Haridusministeeriumi algkoolide peainspektor Märt Raud ja eessõna Riigivolikogu liige August Jürima.

Ülalnimetatud teos annab tiheda ja kujuka ülevaate meie suure riigimehe ja Vabariigi esimese Presidendi K. Pätsi elukäigust ja ulatuslikust elutööst kuni käesoleva ajani. Tekstile on eriosana lisatud 72 vasesüga-trükis pilti Eesti viimaste aastate ajaloo olulisematest silmapilkudest seoses President K. Pätsi isikuga.

Raamatu hinnaks on brošeeritult kr. 4.— ja Ed. Taska töökoja kalin-gurkõites kr. 5.—.

Raamatu tekstiosa on kirjutatud suure asjatundlikkusega, rahvalikult, ladusalt ja hästi. Pildiosa lisab tekstile nimetatud väärtusi. Trükitehniliselt on see kindlasti üks paremaid eestikeelseid raamatuid.

Raamatut võib soovitada ig a ü h e l e Eriti aga peaks kõik ÜENÜ osakondade raamatukogud selle hankima. Vaevalt leiab ükski noorsoolane sobivamat kingitust Vabaduspäevaks kui see raamat.

Pärnumaa Noorus nr. 2

ÜENÜ Pärnumaa tälepäevade puhul ilmus trükis Pärnumaa Keskkorralduse almanak nr. 2. 32-l leheküljel leidub üsna rohkesti lugemisväärselt. Hinnates kõrgelt toimetajate Ervin Laarmani, Ernst Tammsoo ja Anton Tekko võimeid ja head tahet tahaksin alamal siiski puudutada üht põhimõttelist küsimust selliste albumite puhul, ilma et tõstetud küsimus tahaks olla etteheide „Pärnumaa Noorusele“.

Meie sellelaadsed trükised kipuvad kõik olema kaunis üht nägu. Tahetakse anda palju ruumi pühendustele otse teatud tähtpäevaks, samal määral aga ka autorite piltidele. Eks ole aga nii üks kui teine õige vähesel huvitavusega materjal laiemas mõttes? Pühendus on paratamatult üldsõnaline ja stereotüüpiline. Miks on vaja alati kõnelda asjast enesest, pealegi kõigile tuntud asjast? Kas poleks õigem almanakke anda välja küll tähtpäeva puhul, kuid sisuga, mis igal leheküljel jälle ja uuesti ei kordaks seda tähtpäeva ja tema mõtet? Katsugem näidata tööd, mitte sõnu.

„Pärnumaa Nooruses“ leidub 11. leheküljest alates 3—4 sellistki kirjutust. See on kiidu-

väärt. Ka ülevaated suvepäevast on kohal. Üldse jätab kogu „Pärnumaa Noorus“ hää mulje ja laseb kindlasti loota, et samade noorsoolaste toimetusel edaspidi on võimalikud sisult sama värsked ja huvitavad uued numbrid. Jääb soovida, et n. n. „albumimaneerist“ võimalikult hoidutaks. Mida vähem sarnanevad meie almanakid habemeajajate 20. a. juubeli-albumile — seda paremad nad on. H. T.

Koolinoorte vaimseist eneseavaldusist

Sattusid kätte kõrvuti kaks koolinoorte ajakirja möödunud aasta lõpust: „Realist“ nr. 9 ja Lenderi gümn. „Sütik“ nr. 1. Neis õhukestes trükistes ei tarvitse näha kogu meie gümnaasiuminoorte vaimsete huvide esindajaid, küll aga pakub kõrvutus mõndagi huvitavat.

„Realist“ on välimuselt nägus, maitsekas, hästi kavatsatud ja teostatud. O. Mikiveri illustratsioonid täidavad oma ülesande. „Sütiku“ välimuses on hoolimatust: M. Kuldneri illustratsioonid püüavad oma ülesannet täita. Luuletusi on „Realistis“ vähe, kuid need osutavad, et Ilmar Mikiver neid kirjutades on midagi tunnud ja mõelnud. „Sütikus“ on I. Lehiste värssidel paiguti üsna head kõla, A. Uus esineb üsna saamatute teostega. Ilukirjanduslik proosagi on samas vahekorras: I. Mikiveri ja N. N. palad „Realistis“ on küll katkendlikud, kuid sisaldavad tähelepanekuid, värskeid mõtteid ja üsna teritatud naljagi; „Sütiku“ kolm proosakaset tunduvad kuulduina ja nähtuina. Artikleid „Sütikus“ ei ole, „Realistis“ esindab seda liiki I. Laabani lugemustärav kirjutus sürrealismist ja ja O. Asti ilukirjanduslikus vormis esitatud paradoksslev kuid mõttenõtte „Esimene küsimus“.

Ringvaate osa on „Sütikus“ ulatuslik ning tugev, haarates 9-s kirjutuses Saksat, Soomet, Tartut ja kino „Heliost“. „Realisti“ ringvaate-osa on piiratud ainult oma kooliga.

Kui nüüd meele tuletame, et „Realist“ on poeglaste reaalkooli, „Sütik“ aga tütarlaste humanitaarkooli ajakiri, siis — näib nagu oleks meid üllatatud vastupidisega. Tütarlaste ajakirjas on palju enam spordist kui poiste „Realistis“. Üldse on „Sütik“ elulähedane ja n. ö. kujutlusvaene — „Realist“ aga vaimulähedane ja fantaasjarikas. „Realist“ jätab oma kaastööliste vähesest arvust hoolimata hea mulje kui üks tegijaile vajalik eneseavaldus. „Sütikust“ vastupidi jääb mulje kui kohus-tatud eneseavaldusest. H. T.

TOIMETUSELE SAADETUD.

„Ülim Soov“. „Kristlik Kaitsja“ kirjas-tus. Toimetanud A. Oengo-Juhandi. Keeleli-selt redigeerinud mag. J. Aavik. 100 lk. Hind kr. 1.50.

Ilmudes heal paberil, suures kaustas, roh-kete piltidega, millest mõned isegi värvi-trükis, on see raamat ainulaadne meie vaimu-likus kirjanduses. Raamatu kirjutamises on osa võtnud 5-de uskkonda kuuluvad isikud koguduste õpetajad ja liikmed.

Vastu elule ja võitlusele

Alastat kakskümmend üks tagasi külvast sõjatont Eestis surma. Kesk külmi tuiske, püsside raginat ja kahurite müra kuulutati Eesti iseseisvaks. Meie parimad mehed tulid kui kotkad kaitsma oma pesa ja vabastasid kodumaa võõra võimu alt ning asusid ise juhtima oma riiki.

Paljud neist langesid kuulisajus. Nad tegid oma töö, millest mälestus kestab nii kaua kui seisab vaba Eesti.

Need minevikku veerenud aastad, mis meid sellest ajast lahutavad, näitavad meile kõikjal loovat elu, nii rahva aineliste kui vaimsete varade kasvu. Iseseisvuse kestel on pandud alus eesti loovale teadusele; kirjandus, kunst, muusika ja teater on tõusnud rahvusvahelisele tasemele ning põllumajanduses on tehtud suuri edusamme. Maa-elu on saanud uue kultuurilise sisu.

Kõik see on nõudnud rahvalt ja riigijuhtidelt väsimatut energiat ja enesekindlust. Ei ole väsitud seda andmast, mis vajaline kodumaa ülesehitamise tööks ja vabaduse säilitamiseks. Selle tagajärjel oleme suurriikide poolt tunnustatud tõusuteed käivaks rahvaks. See on suurim ja parim hinnang, mida võib ühele rahvale anda.

Et jääda ajaloos püsima eestlastena ja vaba rahvana, selleks vajab meie riik julgeid, patriootilisi ning iseteadvaid isikuid, kellel on usku tulevikku, tahet töötada ja kes on valmis andma üldsusele oma parimat.

Meie noored, kes oleme võrsunud Eesti iseseisvuses, vaba rahva lastena, meile on riik pühaduseks, mida teenime kogu hinge ja südamega, et suuta väärikalt edasi arendada neid suuri varu, õigusi ja kohustusi, mis tulevikus meie õlgadele langevad.

See rahvuslik vaim ja eluenergia, mis on kannud meie rahvast läbi sajandite, peab süvenema ja sisendama tugevat enesekindlust ning usku tulevikku. Noorus on tuleviku ees vastutav ja peab saama Eesti hüvangu ning vabaduse kaitsevalliks.

Vabaduspäeval anname töotuse olla oma eelkäijate väärikaiks järglasiks!

Aigar Kaare

Pärnumaa talvapäev Vändras

ÜENÜ Pärnumaa I talvapäev toimus Vändra gümnaasiumi ruumes 5. veebruaril. Päev algas ÜENÜ Pärnumaa Keskkorralduse üldkoosolekuga, mida juhatasid Erv. Laarman ja Paul Maurer ning protokolleerisid Ernst Tammsoo ja Sergei Marand.

Möödunud aasta oli ÜENÜ Pärnumaa osakondade elus võrdlemisi saavutusrohkeks aastaks.

Pikemalt peatuti 1939. a. tegevuskava juures, milles esiletõstmist väärib ülemaakondliku suvipäeva korraldamine juuli lõpus Pärnus. Tegevuskava arutamisel võeti kaalumisele, et kas Pärnumaa suvipäeva Pärnus ei tuleks korraldada, mitte suuremalt, mitme maakonna ulatuses. See pidustus kujuneks siis kindlasti n. ö. eelprooviks suurtele ÜENÜ 20. a. juubelipidustustele Tallinnas. Sel juhul kujuneks Pärnumaa pidustus võimsaks noorsoo omakultuuri viljelemise paraadiks. Samuti tuleb tänava keskkorralduse juure moodustamisele kõneleajate kaader, kust osakonnad võivad soovi korral saada kõneleajaid ja refereerijaid igal soovitud ajal. Osakondade ja Keskkorralduse kontakti süvendamiseks ning suuremate tööütlemuste saavutamiseks instrueeritakse kõik osakonnad Keskkorralduse juhatusliikmete poolt. Ka korraldatakse veel talvapäev ning jätkatakse oma trükitud ajakirja „Pärnumaa Noorus“ väljaandmist. Ka võeti koosoleku vastu 1939. a. eelarve tasakaalus kr. 1922.50.

1939. a. valiti ÜENÜ Pärnumaa Keskkorralduse juhatusse: Erv. Laarman — Pärnust, Ernst Tammsoo — Vändrast, Ev. Sirk — Pärnust, pr. Andra — Torist, S. Marand — Kõnnust ja Anton Tekko — Vändrast. Rev. komisjoni valiti J. Kärner ja H. Rungi.

Koosoleku ajal toimusid mitmed huvitavad ja tuumakad referaadid. „ÜENÜ vabaharidustöö põhimõtteid“ refereeris ÜENÜ Keskjuhatus peasekretär Aug. Meikop, „Rahvariide valmistamisest“ refereeris eriteadlane Piret Kalme, „Kirjandus noorsoo harrastusvormina“, kõneles Keskjuhatus sekretär Helmut Tarrant. „Koduümbruse uurimistööst“ refereeris E. Tammsoo ja organisatsiooni siseküsimustest kõneles instr. Osk. Uudeküll.

Koosoleku ajal toimusid veel uude üritusena võistlused koosolekute rakendamises ja protokollil kirjutamises. Koosolekute juhatamises anti välja ainult teine auhind, mille jagasid S. Marand ja E. Tammsoo, kuna protokollil kirjutamises teise koha omas A. Tekko ja kolmanda koha J. Vinberg.

Koosolek, millest võttis osa umbes 100 noorsootöö juhti, lõppes rahvushümniga.

Õhtul toimus gümnaasiumi ruumes pidu, mille avas E. Laarman. Pidukõne pidas A. Meikop. Soololauludega esines tenor V. Taimre ja rahvatantse ning rahvalaule esitas ÜENÜ Pärnu-Papiniidu rahvatantsurühm, mida juhatas E. Kross Tallinnast. Rahvariiete demonstratsiooni juhatas eriteadlane Piret Kalme. Eriti suure aplausi osaliseks sai aga Torupilli Peeter (Peeter Piilberg) oma ettekannetega vanadel rahvapillidel. E. T.

Mustassaare osakond 1938

Möödunud aasta 23. jaanuaril ajutise juhatuse poolt esitatud ja üldkoosolekul vastuvõetud tegevuskava, mida loodeti täita — on kahjuks kujunenud veidi teisiti. Olime nimelt oma võimeid ja võimalusi ülehinnanud, nooruse kogenumatuse tõttu ning sellepärast pidime mitmestki üritusest loobuma, mis tegevuskavas oli ette nähtud.

Kõige valusamaks probleemiks on oma ruumide küsimus. Näidendid harjutused ja juhatuse koosolekud on kuni viimase ajani toimunud juhatuse esimehe Ado Rebasso ja ta abikaasa lahel vastutulekul nende ruumides.

ÜENÜ Keskjuhatuse tähe-teatesuusatamisest osakond võttis osa 11. veebruaril kolme suusatajaga (Jaan Matto, Valtu Tsopp, Valdur Liivango), viies Petserist ja Kurenurmeest saabunud tervitused edasi Põlgaste-Lahe osakonda.

Osakonna liikmete omavahelise tutvumise mõttes toimus 19. veebruaril osakonna liikmete ja nende kutsutud külalistele Sõmerpalu riigimõisa häärberi saalis kinnine perekonnaõhtu teelauaga, ühes sellele järgneva tantsuga.

26. märtsil toimus Peebu olgkoolimajas Vaabinas M. Jotuni komöödia „Mehe küljeluu“ ettekanne, mille proovidega alati juba jaanuari lõpul ja töö kestis 45 tundi. Sama korraldus 27. märtsil Sännas.

18. aprillil toimus sama näidendi ettekanne Sõmerpalu rahvamajas, mis andis väikese ülejäägi ja samuti K. L. Linna ümbruskonna Malevkonna kodus 23. aprillil Võrusool.

23. aprillil toimus kodukaunistamis- ja metsanduspäev.

Ühingu liikmete vabatahtlikest annetustest muretseti võrk ja pall, ning talgute korras siluti metsik heinamaatükk võrkpalli platiks. ÜENÜ Kurenurme osakonna poolt korraldatud spordivõistlustest võtsid osa kergejõustiku alal Villi Pruus ja Jaan Matto. Kuldres, Kanepis, Väimelas ja mujal toimunud spordivõistlustest võttis osa Villi Pruus edukate tagajärgedega.

9. augustil saabus meie osakonda rahvatantsu instruktor T. Härmatas, et ettevalmistada rahvatantsijaid Väimlas toimuvale suvepäevale, millest aga tantsijad ei saanud osa võtta rahvariiete puudusel.

22. oktoobril toimus hooaja avapidu E. Vilde komöödia „Pisuhänd“ ettekanne ja sellele järgneva tantsuga Kurenurme algkoolimajas. Kuna Kurenurmes mingisuguseid lavasissesäädeid ei ole, siis valmistas osakonna juhatuse mõnede energiliste liikmete kaasabil ühed toa kulissid. 30. oktoobril toimus sama ettekanne Sõmerpalu rahvamajas. Mõlemad peod õnnestusid üle ootuste võrdlemisi hästi.

19. novembril kanti ette Lasva rahvamajas 5-dat korda M. Jotuni komöödia „Mehe küljeluu“, mis aga äärmiselt halva ilma puhul majanduslikult kahju tõi.

Jõulu teisel pühäl kavatses osakonna juhatuse korraldada Kurenurmes suure jõulupeo,

kuid mitmesugustel põhjustel ei saanud ruumi, mispärast kavast tuli loobuda.

Osakonna juhatuse pidas 13 koosolekut.

Näiterühm käis harjutustel 30 korda, kokku 90 töötundi.

Osakonnal oli liikmeid aasta lõpul 53.

Nii kujunes möödunud tegevusaasta küllaltki tegevusrikkaks, arvestades meie piiratud võimalusi. Nagu näha, piirdus tegevuskava täitmine peamiselt näiteharu tegevusega.

Satserist

ÜENÜ Satseri osakond on 104 liikmega suurimaks osakonnaks Petserimaal. 26. jaan. valiti uus juhatuse esimees Edgar Tirul, sekretär Stepan Leming, laekur Aleksander Kalajärv, abiesimeesteks P. Roovik ja M. Gorski, abisekretärideks O. Lõvi N. Mürsepp, abilaekuriks M. Kõosaar ja organisatoriks Ratas. Revisjoni valiti Kroon, Laimets ja Tiisler. 1938 tegevusaastal on teetsenud: mees- ja naiskäsitööring, orkester, näitering, laulukoor, spordiring ja on korraldatud 8 seltskondlikku õhtut ning 5 piduõhtut. 1939. a. hakkas teotsema esialgu laulukoor E. Tirul'i juhtimisel, näitering — ringivanem M. Kõosaar, orkester — vanem M. Gorski, spordiring Stepan Lemingu juhtimisel. Lisaks mainitule on kavas võistlusi igal alal ja nii liikmete omavahelisi kui organisatsioonide vahelisi. Noorsoolased on eriti huvitatud seltskondlikkudest õhtudest, rahvatantsust ja poksist.

E. Tirul.

Kõigil algkooli lõpetanud põllumeestel on võimalus omandada põllunduskeskkooli haridust

KODUPÕLLUNDUSKESKKOOLI

kaudu

Kodupõllunduskeskkooli lõpetanuil on kõik õigused ühisel alusel avalike põllunduskeskkooli lõpetanutega.

Lähemaid teateid saab Kodupõllunduskeskkooli büroost — Tallinn, Mundi 3

Kooli juhataja.

Vihulast

ÜENÜ Vihula osakonna tegevus arenes ka mõõdnud aastal rahuldavalt. Pidude kõrval korraldati aktusi riiklikel tähtpäevadel, peeti emadepäeva, algkoolilõpetanutepäeva, kursusi jne. Võeti osa ka ÜENÜ kodukaunistamise võistlusest; kui siin eriti silmapaistvaid tulemusi ei saavutatud, siis oli see tingitud halbade võistlustingimustest. Tehti siiski mis võimalik. Näiteks vedas üks noorsoolane üle 300 koorma mulda oma aeda, et paepealset maapinda istutamiskõlblikuks muuta. Selleks kasutas ta kraavikaldaid, puhastas isegi heinamaa mätastest lagedaks, et saada mulda aia tarvis. Teine noorsoolane ostis taskurahast kõrvalepandud sendikestega kallist lõhkeainet, et lõhkuda paesse auke, kuhu siis mulda vedas ja puud istutas. Kolmas noorsoolane oli välja arvestanud, et tema on umbes 30.000 liitrit vett suve jooksul aeda kannud, et päästa kallist istutamismaterjali. Ometi ei saanud neile selle suure töö eest ühtki punkti anda. Aga oli ka neid, kes ei läbenud maapinna ettevalmistamise peale aega kulutada, vaid asusid kohe puude istutamisele. Tagajärjed olid kurvad. Näiteks üks noorsoolane istutas üle 500 puutaime, neist läks kasvama ainult 3! — mitte asjatundmatusest, vaid niiskuse puudusest madala maapinna tõttu, oli see ebaõnnestumine tingitud. Loomulik, et siis ei suudetud nende halbade tingimuste tõttu võistelda nende osakondadega, kus istutamise tingimused paremad ja ka istutamise materjal kättesaadav oli.

Osakonnas töötab 1934. aastast saadik ka õpiring. Mõõdnud aastal saavutas õpiring Haridusliidu poolt korraldatud töövõistlusel III auhinna, ka käesoleval aastal jätkab õpiring tegevust.

Kuuslust

ÜENÜ Kuusalu osakond pidas üldkoosoleku 5. veebruaril. Koosoleku avas esimees — E. Vaherma. Juhatasid E. Vaherma ja A. Nõmmets; protokollisid E. Tital ja V. Kuusk.

1938. a. tegevusaruande kandis ette E. Vaherma. Spordi Ring, mille esimeheks Emil Eskla, korraldas 2 kergejõustiku- ja 2 võrkpallivõistlust. Teiste orgide poolt korraldatud võistlustest võeti osa kergejõustikus 4 ja võrkpallis 3 korda.

Spordiringi liikmete arv on vähenenud, ent sportlikud saavutused tunduvalt tõusnud. Nii püstitati kergejõustikus 9 rekordit.

Hõimu Ring, asutatud 14. 09. 38. a., pidas töökoosolekuid 12, keskmise osavõtjate arvuga 12. Kuulati ära 12 referaati 7 referendilt ja õpiti soome keelt 10 tundi. Õhtute kavast oli muuhulgas ka seltskondliku käitumise loeng, seltskondlikke mängu, katkeid hõimumaade kirjandusest, deklamatsiooni, j. m. Eriõhtutena korraldati Ungari õhtu ja Soome vabariigi 20. aastapäeva puhul Soome õhtu. Kirjavahetuses soome noorsooga oli 17 hõimuringlast. Hõimu Ringi juhtis, juba aastaid kirjjavahetuse ja küllaskäikude kaudu hõimutööd arendanud nrs. Ants Laars.

Näitetrupp, 25. a. lavapraktikaga näite-juhi, Ants Laarsi juhatusel õppis ja kandis ette 3 näidendit: Hugo Raudsepp'a „Vedelvorst“ (6 korda), Enn Vaiguri „Trump lamooriga“ ja Felix Tuli „Hulkurivalss“. Näiteharjutusi oli 53.

Pidusid korraldas osakond 5, millest laekus kr. 731,44. Üldine külastajate arv üle 1300.

Väljasõite korraldas osakond 5.

Osakonnal oli liikmeid 31. 12. 38. a. 53. Uusi tuli aasta jooksul juure 18, lahkus 25 liiget.

Novembris loodi rahvatantsutrupp, millel aasta lõpul oli 20 liiget. Truppi juhtisid V. Iisalu ja Alma Hiob.

Aasta jooksul lõpetas tegevuse Kirjanduse Ring, kuna osa aktiivliikmeid lahkus ja üldine osavõtjate arv kirjandusõhtuist jäi väheseks.

Osakonna ülalpidada on avalik raamatukogu, millel aasta lõpuks oli 1400 köidet.

Ühistöödena korraldati ujumisbasseini ehitusmaterjali veo- ja spordiplatsi korrasustoid.

1939. a. eelarve koostati tasakaalus kr. 1100:00.

Tegevuskavas nähti ette muuseas Teatri Ringi ja Rahvatantsu Klubi moodustamine, Kuusalu ujumisbasseini valmishitamine, ÜENÜ 20. aastapäeva pidustustest osavõtt rahvatantsutrupiga ja sportlastega. Rahvatantsutrupp näib kujunevat elujõulisemaks osaks osakonna tegevuses, kuna trupi harjutusil käiakse kuni 25 km kauguselt.

Otsustati osavõtta ÜENÜ võrkpallivõistlustist ja näitlemisvõistlusest jne.

Osakonna juhatusse valiti esimees — E. Vaherma, 1 abiesimees — Rudolf Sits, 2. abiesinaine — Alma Tiikmaa, kirjatoimetaja — Endel Iital, abikirjat. — Valter Kuusik, laekur — H. Kroon ja abilaekur — Leonhard Nõmmets.

E. V.

Voldist

29. jaanuaril pühitses ÜENÜ Voldi osakond oma 12. aastapäeva Saadjärve valla Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu ruumes. Kanti ette Peedu Põldaru näidend „Laanerada“ kahes vaatuses. Peol esines ka kõnekoor, kandes ette Gustav Suitsu „Kevade laulu“, ja „Pöörase laulu“. Osakonna liikmed esitasid nalja ettekandeid, mis said kõik publiku poolt sooja vastuvõtu osaliseks. Näidend oli oma osakonna liikme kirjutatud ja lavastatud (varjunimega Peedu Põldaru). Publiku soovil ilmus autor lavale, ja sai suure aplausi osaliseks.

Aga valusalt annab tunda kohapäälne ruumide puudus; igaks väiksemakski kokkutulekuks puuduvad omad ruumid. Sellest hoolimata valitseb osakonna liikmete ja juhatuse vahel täieline üksmeel, iga väiksemgi algatus leiab liikmeskonnas sooja vastuvõttu. Suurt huvi tuntakse eeloleval suvel toimuvate „Eesti mängude“ vastu.

26. jaanuaril täitus 10 aastat ÜENÜ Sompas osakonna asutamisest. Päeva pühitsemiseks korraldati 29. jaanuaril Sompas koolimajas aktus. Algas palveteenistusega Jõhvi koguduse abiõp. Hellerilt. Aktuse ilmaliku osa avas osak. esimees M. Laaniste, millele järgnes peasekretär A. Meikopi näiterohke peokõne. Osakonna 10-aastasest tegevusest kõneles kohalik koolijuhataja Leida Kaldaru. Tema juhatusel esitas ka osak. segakoor kuus laulu. Tervitusi ütlesid Kohtla, Kukruse, Jõhvi ja Kehra osakondade ning Jõhvi Maanaiste Seltsi, Sompas Tuletõrje Kogu ja Sompas Masinatarvitajate Ühingu esindajad. Lõppsõna ütles osak. sekretär Juhan Torn.

Järgnes osak. tegelaste ja kutsutud külaliste vaheline teelaud, kus räägiti ja lauldi palju. Mälestusi osakonna esimesest aastakümnest jutustasid H. Viires ja J. Torn, kuna peasekretär Meikop kutsus koosolijaid osavõtma ÜENÜ juubelipidustustest eeloleval suvel Tallinnas — millest lubati ka „vast kahekümnekesi — võib olla et aga ka neljakümnekesi“ osavõtta. Noor luuletaja M. Jürna, Jõhvi osakonnast, sattus aga kaunistest võimalibadest ja veel kaunimaist tegijaist nii vaimustusse, et pühendas enam kui ühe sõnavõtu ainult „tegijaile“.

*

Kui kusagil midagi sünnib, siis otsitakse ilka „kurja juurt“, s. o. isikut, kes seda põhjustanud. Seekordse „patu“, ehk teise sõnaga ÜENÜ Sompas osakonna asutamise mõtte algatajaks oli M. Laaniste. Viimane oli kuulnud ühelt naaberküla tegelaselt et neil tegutsevat üks uus selts. Milline nimelt, seda hiljem enam ei mäletanud, aga „Ü“ tähti olnud sääl ja midagi „Ülemaalist“ ka. Tolleaegse koolijuhataja J. Griinale (praegu Nõlvak) sellest rääkides, asutatigi viimase õhutamisel Sompasse ÜENÜ osakond. Varsti pärast osakonna asutamist siirdus aga J. G. Jõhvi ning uus kooliõpetaja, kuigi ruumide suhtes vastutulelik, juhtimistöös üldse kaasa ei löönud. Nii sattus osakond pärast mõningaid sisetüülsid juhikriisi. Hoogsaks muutus tegevus alles 4—5 aasta eest eriti aga viimasel kahel aastal, kus juhina kaasa lööb noor koolijuhataja Leida Kaldaru.

Viljakalt on tegutsenud näitekunsti ja rahvatantsu harud. Näiteharu on pidevalt tegutsenud 8 aastat. Selle aja kestel on lavastatud 50 näidendit. Väljaspool Sompas on esinetud seitsmel korral. Näitejuhiks on praegu L. Kaldaru.

Rahvatantsutrupp omandas hää kuulsuse Elli Laanemäe juhtimisel. Kahe aasta kestel, millal E. L. juhtis osakonna rahvatantsutruppi, esineti 8 korda väljaspool Sompas. Eriti tuleb mainida seda suurt kindlust, millega viimane trupp juhtis. Väarikat juhtimist jätkavad momendil L. Kaldaru ja Ed. Toosel. Peale paljude aktuste ja pidude on esinetud veel Tallinnas, Porkunis, Kiviõlis, Jänedal, Narvas, ning K.-Järvel, Jõhvis ja Pääril korduvalt. Käsil on meestantsijale rah-

11. veebruaril pühitsete K. os. oma 15. aastapäeva. Ruumikas vannikutega mitsekalt kaunistatud pidusaal kogunes, vaatamata halba-dele teeludele, rahvast puupüsti täis. On ju Käosalu peod olnud alati ümbruskonna rahvale teretulnud, seda enam osakonna juubelipäev, mis meelitas pidulisi ligi ka kaugemalt, muuseas Keila linnast ja isegi Tallinnast. Väikse traditsioonilise hiinemisega algas peo aktuse osa. Aktuse avas lühikese kõnega os. esimees hra Juhan H a l g. Sellejärele kõneles ÜENÜ Keskjuhatuses esitaja hra Meikop, käsitades Käosalu osak. kiiret arenemist ja nimetades teda üheks osakondade parimaks. Kõnele järgnesid tervitused naaberseltsidelt ja isikult. Suurel hulgal oli ka tulnud tervitusi kirja ja tegeer. teel.

Eeskava algas segakoori lauludega nrsl. N. Laanepõllu juhatusel, missugused vastu võeti publiku poolt rohkete kiiduavaldustega. Lauludele järgnesid võimlemised Käosalu osak. meesvõimlejate trupilt hra E. Milti juhatusel ja naisvõimlejate trupilt pr. Sassi juhatusel. Eriti vaimustust äratasid meesvõimlejate harjutused, kellele hulgas oli ka kolm Soomes käinud esindusvõimlejat. Sellejärele andis ülevaate osakonna 15-aastasest tegevusest nrsl. N. Laanepõld, nimetades osak. üksikute tööharude teerajajaid nagu: näitetrupi juhti P. Rõõmussaart, laulukoori juhti O. Eermanzi, kirjandusharu juh. kadunud prl. L. Veltermanzi, keelpillide orkestri algatajat A. Viliberti ja puhkpillide ork. organiseerijat ja esimest juhti P. Kalm'u.

Pärast väikest vaheaega kanti ette Blaumani 3v. rahvatükk „Rätsepääd Sillamatsil“, mis võitis publiku vaimustatud tunnustuse nagu kõik käosalu näitetrupi esinemised. Näidendit katkestasid sagedased kiiduavaldused. Näidendiga lõppes pikk eeskava ja algas tants osak. puhkpillide orkestri saatel kuni kella 3. Ehk küll saal kippus suurele jalakeerutajate hulga kitsaks jääma, ei suutnud see hääd tuju ja üleolevat meeoleolu pidurdada.

Noorus oleks pidutsenud kindlasti hommikuni välja kui mitte seaduse karm käsi poleks sellele lõpu teinud ja arvurikka piduliste hulga saatnud välja, võitlema libedale jäänud teele.

Piduline.

varõivaste soetamine, mida osakond omalt poolt toetab 150 krooniga.

Toimetamisel on ka album-ajakiri „Nooruse Rajad“ nr. 2, milline ilmub trükkituna.

Nimetamata jäänud harude poolt on korraldatud rida mitmesuguseid võistlusi, kursusi, tööõhtuid, vaielusõhtuid, aktusi, tee-, kirjandus- ja huviõhtuid j. m.

Kõigi aegade kõige suurem soov on olnud oma kodu soetamine. Ja nagu näib, on praegu selleks kõige suuremad võimalused kohaliku seltsimaja osanikuks astumise näol.

Sekretär.

NII HIND KUI KA KVALITEET
ON MÕÕDUANDVAD!

MILVI hambapasta

ÜHENDAB MÕLEMAID PAREMUSI.

Suur tuub 33 senti
eest igalpool saadaval.

A/S. „EPHAG'i“ laborat. Tallinn

T R Ü K I K O D A

ESTOTRÜKIK

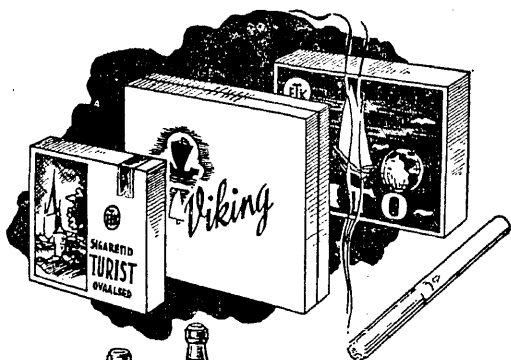
Igasugused trükitööd

Mõõdukad hinnad

TALLINN, SUUR KARJA 8, TELEFON 445-25

Rahvas teeb, rahvas tarvitab!

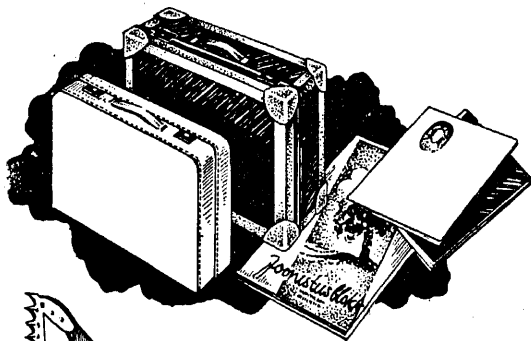
Sel põhimõttel valmivad populaarsed E.T.K. tooted

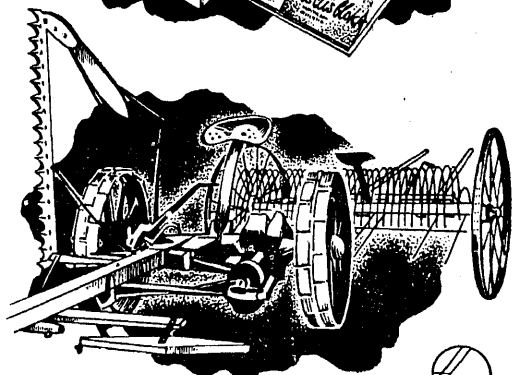
ETK nauding-
suitsud

ETK veinid
ja kohvid

ETK kohvid,
koolitarbed

ETK põllutöö-
riistad ja
masinad

Tallinna Linnapank

TALLINN, SUUR KARJA TÄN. 7

TELEFON 426-75

Toimetab kõiki pangaperatsioone

EESTI UNION

Tallinn, Suur Karja 18. Telefon 445-10.

LÕUNA-EESTI OSAKOND:

TARTU MAJAMANIKKUDE PANGAS

SUURTURG 7, TELEFON 15-62.

EESTI UNION'i

POLIIS TAGAB KIIRE KAHJUDE TASUMISE.

**GEORG
STUDIE**

ASUTATUD 1864

PIKK 16

TALLINN

KAUNIS SUKK

EIDEKENE KETRAB

Vi. nooti lk. 40

Tants ja laul on lahutamatud sõbrad. Mõlemad on rahvaloomingus viljeldud käsikäes, mõlemad koos on jõudetundidel esivanematele pakkunud meelelahutust. On andmeid, et mõningaid rahvatantse on endisel ajal tantsitud laulu saatel. Kõneleb sellest meie labajalgadele ja teistele tantsulugudele sõnastatud suur salmikeste sepis Eesti Rahvaluule Arhiivis. Ka suure osas rahva laulumängudes ja praegugi viljeldavates ringmängudes liiguvad laul mäng ja tants käsikäes.

See endine laulukomme vajab taaselistamist. ÜENU Tallinna osakonna rahvatantsurühm on rahvatantsu viljelemise kõrval asunud ka rahvaliku laulu, eriti aga rütmilise tantsulaulu veeretamisele, millist vahelduseks tantsutuuride vaheegadel harjutatakse. Selleks leidub Eesti Rahvaluule Arhiivis ohralt vanu ja uuemaid rütmilisi rahvalikke laule. Üks niisuguseid „Tere tibukene“ on toodud läinud aasta „Eesti Nooruse“ nr. 6.

Käesolevas Eesti Nooruse numbris toodud ja ÜENÜTO rahvatantsurühma poolt mitmel pool menuga ettekantud „Eidekene ketrab“ on Eesti Rahvaluule Arhiivi andmetel mitmel pool Eestis tuntud uem rahvalaul, mille autor esialgu selgumata. Laulu algavad mees-hääled imiteerides endise talutare vokivurinat, millist naishäälele kaasatulemisel veidi sumbutatakse. Esimese takti suurema rõhutamisega toob saade laulu rütmilist elavust ja aitab vokivurinat loomulikult matkida.

Muidugi ei taotle niisuguste laulupalade ettekanne kõrgeid koorilaulu kunstilisi väärtusi, vaid pigem meeleolulist vaheldust järgnevatele tantsuetekannetele.

Auhinnalise ankeedi vastajate vahel loositi välja 35 raamatut. Need langesid järgmistele lugejatele: A. Arrak, E. Avaste, H. Hanson, A. Heinsoo, A. Hommik, S. Jaaksalu, A. Jürisson, M. Kapsi, A. Katman, A. Kingu, E. Klaas, E. Laanemäe, H. Laur, L. Lepik, E. Liiv, E. Maiste, J. Miikelmets, A. Mäll, A. Nugin, A. Ohakas, I. Paulson, O. Pendre, A. Piir, O. Pirn, A. Proosa, P. Saar, O. Suik, M. Suveste, A. Talvi, V. Tammer, A. Tepper, E. Toomet, V. Vaher, E. Vaikmäe, L. Vainult ja E. Velt.

Ülevaade ankeedi vastustest ja auhinnaks antud teoste nimestik jääb ruumi puudusel käesolevast numbrist välja. Toimetus.

Auhinnalise mõistatuse parima lahenduse on saanud M. Nõmm. Vastus järgmises E. Nooruses. Toimetus.

Ajakiri EESTI NOORUS

Tegevtoimetaja H. Tarand

Toimetus: E. Hõbe (sport), A. Leiumaa (male), H. Lepik, A. Moor ja U. Toomi.

Väljaandja: Ülemaalse Eesti Nooroo Ühenduse Keskjuhatus

Toimetuse ja talituse aadress: Lembitu 20, Tallinn (pk. 299)

Posti jooksev arve nr. 156

Tellimishind: Aastas kr. 2,50, poolaastas kr. 1,50, kolmeks kuuks 75 senti.

Üksiknumber 30 senti

Trükikoda „Estotrikk“, Suur Karja 8, Tallinn. 1939. a.

Ilmub kord kuus

Vastutav toimetaja August Meikop

Perenaised!

Tarvitades

LODIX

kingakreemi

SIDOL

metalli- ja aknapuhastusvahendit

SIGELLA

poonimisvaha

SIRAX

küürimispulbrit

hoiate kokku aega

A.-S. SYDOL COMPANY, TALLINN

Ü. K.

Eesti Rahvapank

Tallinn, Suur Karja 19

Telefon 425-55

Toimetab kõiki pangaoperatsioone nii liikmetega kui ka võõrastega. Ostab ja müüb välisraha ja igasuguseid kindlaprotsendilisi väärtpabereid.

Rõõmsalt

ja

julgelt

võib alustada noo-
rus oma eluteed —
kui seda kaitseb
EEKS-MAJA
elukindlustuspoliis

Suurem ja vanem ühistegelik kindlustusselts

EEKS-MAJA

PEAKONTOR: TALLINN, VABADUSVÄLI 10